Контрольный экземпляр

Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕН МИНИСТРИЙ СОВЕТЕН ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадуьл 1923 шера дуьйна ● ШОАТТА, 9 АВГУСТ, 1980 ШУ. ● № 95 (6225). ● Мах 2 кепек.

КПСС XXVI съезда накъадолхаш

ДИКА ХОАМАШ

«Хlара балха дениe — дикала Знаш!» аха-ча химикий инициативагIа шерра социалистически яхь йоаржа-льча Грозненски ацетонови завода болхлошIа дIабахача ворхI бетта планаш совгIа маьхала яьккхай 768 эзар сом мах боле валови продукци, заданел совгIа арахийцай 713 эзар сома маьха тайп-тайпара продукци. Паччахьалкхенна 27 эзар сом пайда баьб.

КПСС XXVI съезда сийна лърхача яхье кьалха латташ я Худенко Владимир Васильевич верте латтача растворителий цеха, Кухаренко Александр Александровича кулгалдеча «В-12» яха витаминаш арахецача цеха коллективаш. Цар арахеца продукци дикен тIехдикех мара хилац.

* * *

Вознесеновски газобензинови завода болхлоша тIехкхоачашъяьй деррига рецлано - экономически хьойнаний ворхI бетта план. Заданел совгIа маьхала яьккхай 143 эзар сом мах боле товарни продукци. ВорхI бетта заданел совгIа арахийцад 11300 тони стабильни доада бензин, 112,2 миллион кубически метр газ. Къахьегама овсарле лакхъяра план 3,5 процент тIехкхоачаш а я, заданел совгIа кийчъяь ерриге продукця я лакхъяра чотегIа арахийцай.

Къаьстта дика къа а хьегаш, социалистически яхье хьалхе латташ я Семенихин Александр верте латтача № 3 йолча комбинированни установкин Чирков Владимир Ильича кулгалдеча товарно - бийцале участкан коллективаш. ХIанзлехьа дукха хIама ца эшаш бархI бетта план кхоачашъяьй цар.

* * *

ИттлагIча пятилетна тIехкхьарча шера къаьстта чIоагIа хьар айденна къахьег верте аргIанарча XXVI съезда сийна къахьегама вахте эттача Карабулакски химически реагентий завода болхлоша. ВорхI бетта паччахьалкхен планал совгIа арахийцай 48 эзар сома маьха валови продукци.

Электроэнерги, бийдал, кхьйоле материалаш кхояраx, арахецача продукцега дIабода мах лохбераx дукхьал укх шера паччахьалкхенна бaь пайда эларш семаш да.

Яхье хьалхара моттиг дIа ца хецаш хьайоагIа Тишков Александр Иванович верте латтача химреагентий цехен Коломыцев Александр Дмитриевича кулгалдеча «КССВ» яха химически реагенташ арахецача участкан коллективаш.

* * *

СихагIех кIоаргагIен бурув тоха яхача девизагIа къахьегача Малгобекски бурув тохара балхий управлене бурувдеттараша тIехкхоачашду КПСС XXVI съезда сийна шоаш тIаийца декхараш. ВорхI бетта планагIа лаьрхIачул совгIа 1822 метр бурув а тохаш паччахьалкхен план 116,1 процент кхоачашъяьй цар. Къахьегама овсарле лакхъяра вадани 12,9 процент тIехкхоачашъяьй. Бурув тохара сухал лакхъяраx, химически реагенташ, утяжелитель, электроэнерги, кхьйола материалаш кхояраx, бурув деттача остех биэза пайда нийбараx укх шера паччахьалкхенна планал совгIа 83 эзар сома пайда баьб УБР коллективо.

Хаддамва социалистически яхье хьалха латташ йолча управленерча ворхI бригада коллективаша хIанзлехьа дийна тIехкхоачашъяьй бурув тохара пхе шера заданиe. Царех я буровой начальникаш Галаев Iийса, Хадзиев Микаил, Галаев Iаьла, Повхадзе Гурами, Хантемиров Галимзян, Каюшников Борис верте латта буровой коллективаш.

Б. КОСТОЕВ.

Грозненски районера хоамаш

ШУРА А ДУЛХ А — ПЛАНАЛ СОВГIА

КПСС XXVI съезда дикача хьоакхамащца накъабахара хьинар ца кходеш къахьег Грозненски района ОПХ «Гикаловское» яхача боахама хьайбаш леладераш. Укх шера ворхI бетта планагIа 516 тони шура паччахьалкхенна дIаяла езачи хьайбаш леладераша дIаеннай 580 тони, шоай план 108,5 процент кхоачаш а еш. ХIаьта цар хIара шоаш кхойбача Iаттагара 1760 килограмм шура яьккхай планагIа 1690 килограмм йолаш.

Из толам боаккхаш хьинаре къахьийгад боахама доярказа. Царна юкъе яржача социалистически яхье хьалхара моттиг яьккхай тиъаь бiъ етт лелабеча Сиражданова Байсаре. ВорхI бетта планагIа хIара Iаттагара 1630 килограмм яккха езача цо яьккхай 2195 килограмм. ШоллагIа моттиг яьккхай Исаева Асмарата. КхоалагIъяр — Борзаева Малисата. Ши эзар совгIа килограмм шура я хIара шоай долл дечи Iаттагара цар яьккхар а.

Боахамо дикка тIехкхоачашъяьй паччахьалкхенна дулх дIачудаларе план. ПланагIа 370 центнер долаш дIачуденнад 564 центнер.

Хьайбай продукци алсамйоаккхача доккха дакъа доац боахама осеменатора Морозов Иван Васильевича. Къаьстта чIоагIа йоакхо ю цо доахан Iазара иа хилийтара. Укх шера ворхI бетта планагIа 266 Iатта осеменейн е езача 332 Iатта осеменейн яьй Иван Васильевича.

Шоайла яхье а баьнна къонаре къахьегаш ба Iаьсий леладераш а. Деннен буси 621 грамм дулх тIаккхет планагIа 550 грамм долаш Дадашева ТIауса хьалхедеча шоазтiъе етт Iаьса. 616 грамм тIаккхет Морозова Пелагеис кхедераштa. Кхы а дукхагIа — 654 грамм тIадетталу деннен буси Ибрагимова Липас доаллдеча шовзтiъе етт Iаьса.

Толамаш доахаш къахьет боахама скотникаша Зайдаев Вахидеи Закриев СаIид-Мохьмадеи. Вахида доалдеча Iулацарча детташ долче доахангара хIара Iаттагара ворхI бетта 1873 килограмм шура яьккхай планагIа 1764 килограмм яккха езача. Кхы а дукхагIа я СаIид-Мохьмада леладеча Iулацарча хIара Iаттагара яьккхар — 1928 килограмм. Цар лерхI укх шера хIара шоаш доалдеча Iаттагара кхо эзар совгIа килограмм шура яккхийта.

А. СУЛТАНОВ.

ЯХЬЕ БАЬННА КЪАХЬЕГ

Шер - шера хьайбай продукци алсамйоахаш къахьег Грозненски района «Юбилейный» совхоза хьайбаш леладераша. ДIадахача шера ворхI бетта хIара Iаттагара 2019 килограмм шура яьккхале укх шера цу юкъа цар яьккхай 2206 килограмм. Из иiе процент дукхагIа я. Толам баьккхаб во хьалаш долаш укх шерара Iа кийсденнадале а.

Иштта беркате къахьегаш хьайбаш леладерий ватту баьнаб ворхI бетта планал совгIа 120 тони шура паччахьалкхенна дIачула. Цар лерхI август бутт чаккхбалалехьа укх шерара паччахьалкхенна шура дIаялара план кхоачашъяь яккха. Бригада а ши бIаь тони гаргга шура планал совгIа дIачудургъя укх шера хьайбаш леладерий коллективо.

Баха ма боагIара КПСС XXVI съезда накъабехаре хьинар айденна къахьег совхоза доярказа. Царна юкъе лърхача яхье хьалхе йоахаш хьайоагIа Хомбахмадова Заннат. Шера план 2500 килограмм йолаш цо хIанале 3001 килограмм шура яьккхай хIара ше доалдеча Iаттагара. ШоллагIа моттиг яьккхача Уциева Мизанас 2585 килограмм шура яьккхай хIара ше хьожача Iаттагара. Цо а хIанзле кхоачашъяьй укх шерара шийна план. ХIаьта Калачова Прасковьяси Самбиева Жоминаси хIара Iаттагара цу юкъа яьккха шура ши эзари бъаь бIаьи килограммата дIа на кхоачаш я. Укх августа бетта шерара шоай планаш кхоачашъяь бовл уж я.

ТIехь-тIехьагIа кхы а шерагIа ярмаш лаьт хьайбаш леладераштa юкъера яхь.

Грозерча «Родина» совхоза хьайбаш леладераша 122 процент кхоачашъяьй ворхI бетта паччахьалкхенна шура дIаялара план. ХIара кхойбача Iаттагара 2025 килограмм шура яьккхай планагIа яккха езар 1676 килограмм йолаш.

Доярказа юкъе лърхача социалистически яхье хьалхара моттиг яьккхай Оздиева Зеле. Цо хIара ше кхойбача Iаттагара 2071 килограмм шура яьккхай план 123,5 процент кхоачаш а еш. ШоллагIа моттиг я Темиева Хава. Цо хIара Iаттагара 2030 килограмм шура яьккхай.

ЛАЬРХIАЧУЛ ДУКХАГIА

Хьайбаш леладеча бригадана кулгалдеш ва Литвинов Анатолий Васильевич. Института яьккха специалист хилараx шийна гIулакхаш дика ховш ва из. Йоакхо еш хьон Анатолий шоай ферме дукхагIа шура луш доле доахан хилийтарга а.

Московски областера доаладаь Iаьржа-боарзача фух доли пхинараш да цо ше бIаргa а лоахаш ферме хьалхедеш. Уж дахкача кхы а тIаккхетаргйолаш я цар ферме йоаккха шура.

КПСС XXVI съезда дикача хьоакхачашца накъабаха лаьрхIа ба совхоза хьайбаш леладераш.

ДИКА КИЙЧЛУ

ХIанз шерра болх баьржаб швейни производственни объединене цехашкен филиалашкен КПСС XXVI съезда даха ма доагIара накъадахара тIаберзабаь. Объединене подразделеней коллективашка хIанз тIиийдеш да кхы а доккхагIдола социалистически декхараш.

ХIамаш тегарий коллективе хьахинай укх деношка керда инициатива. Цар лаьрхIад парте XXVI съезда сийна 25 августе денз тиъаь ялх къахьегама вахта дIаяхьа. Из болам могабаьб объединене партийни комитето парте Грозненски горкома бюроси.

Цу гIулакха укхаза вIашагIъеллай хан-ханнахьа социалистически яхьа итогаш ергйола лаьрхIа оперативни штаб. Белгалдаьхад къаьсткъаьстача къахьегамхоштен коллективаштен юкъе социалистически яхь шерра йоаржаяра, кхуча резервах бизза пайда эцара, балха гIа толамаш доахараш морально а материально а белгалбахара де эпараш.

С. ШАБИЕВ.

ШЕРЛУ БОЛХЛОЙ МУГIАРАШ

«Красный молот» завод вай республике эттара къахьегIарех я. Укх шера 84 шу дуа цун. Укхаза йолаш я кхь — дикъ йоахалах болча нахах диттa болхлой династеш. Iалаьмате дукха ба тиъаь итт шоотткъа шерал совгIа болх баь кадрови болхлой.

ХIаьта а кадрай къона керда низаш шийна юкъе ца эзача, кхоанен йоакхо цу йича ийац коллектив. Завода болхлой кадраш кийчъю пхьоале а хиние дIааттай № 3 йола профессионально-технически училища. Цига дешачар карьерзаю токарийи слесарийн говзалин. Алхха укх шера цигара хьахьожаваь къахьегаш ва укхаза веатхьа гаргга къона болхло.

Укх деношка уж болхлой класса мутIарашка дIаэцара хетаь торжественни мероприяти хилар завода культура ЦIагIа.

Президиуме багIа кагирхой-хьехамчий, партийни, профсоюзни, комсомольски балха активисташ, завода кулгалхой. Марш локхаш зале хьачуяхь завода ЦIе байракх.

Цул тIехьагIа къамаьл де дош лу завода хьехамчий совета председателa Гафт Лазарь Абрамовича. Цо дийцар къонабараштa завода йIаьхийчен сийлахьчен къахьегама традицееx, коллективо КПСС XXV съезда решенаш, иттлагIча пятилетка планаш кхоачашъяра. парте XXVI съезда даха ма доагIара накъадахара доахача мулех. Бухсоццаш, хIана болхлой вахар дIадоладеш барий къахьегама никъ сийрда хургхилараx ше тешаш волгеи из иштa хилийтара шоаш бIуръожабергбоацилгеи хьаккхий кадир цо.

Цул тIехьагIа болхлой хуларашта довца боаккхаш къамаьл дир завода парткома секретара Е. И. Пучкова, № 3 йолча профессионально-технически училища директора Б. Я. Бобровске.

Шоаш иштта безаме тIаийцача коллектива барналаш яхаш къамаьлаш дир къоначара а. Цар массане а цIерагIа дув биар шоаш болхлой сийлен традицешта тешаме хургхилараx.

Шоай ха а низ а ца кхобеш керда балха ухача къоначa болхлой балха а вахара а гIулакхаш вIаштIехьа хилийтара чIоагIа йовхо еш болча хьехамчашта завода партийни, профсоюзни, комсомольски организацей, администраце Сийлен грамоташ ялчаш совгIаташи делар.

Иштта маьхера совгIаташ луш белгалбаьхар тIехдика дешаш училище чакхъяьккхаи практика йолча хана кхычарна хьоккам луш къахьийгаи боле къонабараш а.

Цул тIехьагIа берритача къоначa болхлошта «Къахьегама путевкаш» дIаелар парткома секретара.

Иштта, безаме чакхъяьлар из обряд. Из иштa хилийтара кIеанга къахьегаизар ведущи хиннача фрезеровщика Ахметукаев Вахас, техник-технолога Бондарева Олле, техника-диспетчера Масаева Тамарас.

С. МАЙСИГОВ.

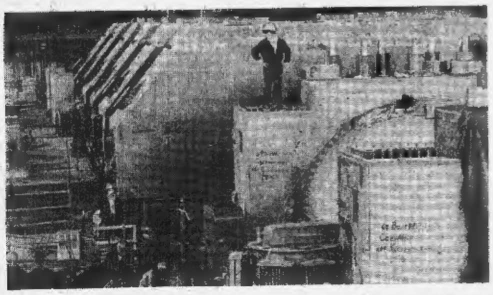

КОСТРОМА. Кхеста боаленнаб Костромской ГРЭС-е вIашагIъеллача 1200 эзар киловатт низ болча шийна тайпарча турбогенераторe гIув. ГIонро ге баккхар — из а электрически ток яккхара агрегат кийча йий хьаккара лул йола эттара хьалхара экземпляр. Шу чакхдоалача, «водовой тохкамаш» дальчуа тIехьагIа, промышленни ток лургья энергосистеме.

СУРТА ТIА: шийна тайпарча турбогенератора тохкамаш деш латт.

С. МЕТЕЛИЦАЙ сурт. ТАСС фотохроника.

ТЮМЕНСКИ ОБЛАСТЬ. Йоакха къахьегама котало яьккхай «Нижневартовскнефтегаз» яхача производственни объединене коллективо. Самотлорен вьялбаседерча кхыча мехкдаьтта доалла ча моттигашкен болх дIаболабича денз цигара миллиард тонн мехкдаьтта даьккхад.

Нижневартовски мехкдаьттахоша тIехь - тIехьагIа дукхагIа доаккх маьхе доатори бийдали. КПСС XXVI съезда сийна керда социалистически декхараш тIаийду. Пятилетка чакхйоалача шера мехка промышленноста цар лургда 203 миллион тони мехкдаьтта.

СУРТА ТIА: Самотлора промыслашка къахьегама котало яьккхача дийнахьа.

И. САПОЖКОВА сурт. ТАСС фотохроника.

ЛЬ. И. БРЕЖНЕВ Т. ЖИВКОВЦА вIашагIкхетар

7 августа Крыме КПСС ЦК Генеральни секретара, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатела Л. И. Брежневаи лоацача хана Советски Союзе салаIа веначa БКП ЦК Хьалхарча секретара, НРБ Паччахьалкхен совета Председатела Т. Живковеи юкъе доттагIлен вIашагIкхетар хилар.

Л. И. Брежнева дийцар парте XXVI съезда кийчо еча хана советски коммунисташа беча балха керттерча лостамех, хьатIадоагIача шерашка СССР халкъа боахаме къестадергдола керттера декхараш дIадоаллийтар. Т. Живкова дийцар мехка чурча торонех пайда эцара дечох, БКП XII съезда кийчо ярах.

Къамаьл дераш раьза хилар советско-болгарски отношенеш шерагара шу массаза доал кIоарглуш, айкагIа, безамегIа хулаш хилара. Вежарашке доле ши халкъ вIаши гаргаахара процесс дегIаухаш а.

ВIаши цхьана экономически гIулакхаш леладелга сихха тоалуш доагIа. Алхха 1980 шера Болгаре болх бе йолайолийтаргйолаш я Советски Союза новкъосталца хьалъю иттаьа йоккхий предприятеш производстваш. Шийна аргIан НРБ хьинаре декъа яоац СССР-е производственни мощносташ хьалъеча. ХьатIадоагIача шерашка из практика кхы а цIеръергъя. Производственни даькъе кхы тIа а кIоаргъергъя специализацеи кооперации. Къаман экономикай эффективность айяра а цул лерда тIа къахьегамхой вахара хьал-торо тоаяра а вежараша долча кхыча мехкашца цхьана Советски Союзи Болгарии дагa я дунеи халкъашта юкъера социалистически къахьегам дIахо а бекъа.

Къаьстта европейски гIулакхашта а бохийташ Л. И. Брежневен Т. Живковеи чIоагIа терикам тIабахийтар дунеи халкъашта юкъерча политика проблемашта. Кхохкам кIаьдбара кхуврч хилар Европах. Кхохкам кIаьдбара политика бернате тIехье йолаш хилар укхаза. Советски Союзаи Болгареи хетачох Европерча паччахьалкхешта юкъе дикача доалахой отношенеш чIоагIъяра валькъагIа дIахо а аха йиш е х аха а деза, цу даькъе Балкански ахгIайрене а Средиземноморья зоне а ухаш.

Цу вахагIа дIахьалхашмахьа ухача лоархIаме хIама а хинна дIаотта деза Мадриде кургдола вIашагIкхетар. Къамаьл даьраца къаьстта терикам тIабахийтар тIема кхохкам кIаьдбара тIадерзадаь гIулакхаш белгалдаха дезаш хилара. Уж кийчде йиш я тIема кхохкам кIаьдбаран герз дIадаккхаран йолча ерригевропейски совещание, хIаьта из гулъяр хьалхадаьккхад Варшавски Договора юкъе дакъа лоацача паччахьалкхенаша.

Къулбехьен - Малхбоален Азе кхохкам болаш хьал оттар шоашта новкъа хилар белгалдаьккхар Л. И. Брежневеи Т. Живковеи. США-с хьаллоацаш йолча Пекина гегемонистски политико новкъарле ю укхаза машареи стабильностеи зона хьаяра, цу регионерча мехкашта юкъе лерттIа гIулакхаш хилийтара. СССР-ои Болгареи биаза хьаллоац машаре а принципиальни лерда тIа а Къулбехьен - Малхбоален Азерча мехкашта юкъера гIулакхаш вIаштIехьдаха гIерташ Вьетнамо, Лаоса, Кампуче чакхбоаха ниiъ.

Дунеи халкъашта юкъерча арене коммунистически болхлойн партешта вIаши цхьана леладу гIулакхаш чIоагIдара, Европе, деррига дунеи тIа чIоагIа машар хилийтара социалистически, социал-демократически, кхархой партешцеи организацешцеи, деррига демократически низашца юкъера контакташ дегIаккхувлара шоаш тIехьа хилар хьаккайнадир къамаьл деча дакъа лаьцараша.

Л. И. Брежневеи Т. Живковеи вIашагIкхетар безаме а мел дийцача дешаех хеташ дар цаI долаш а чакхдаьлар.

ВIашагIкхетаре дакъа лаьцар КПСС ЦК Политбюро член, КПСС ЦК секретара К. У. Черненко, КПСС ЦК Генеральни секретара помощника А. И. Блатова.

(ТАСС).

Доазол дехьара хоамаш

БЕЛГРАД. Югославе ялаташ чуйийна даьннад. Аибарашка чутессад 5,1 миллион тони кIа — дIаихача шерашкарчул дукхагIа.

Лаьтта леладераштa хала дар карара шу. Мехка территоре тоъал доккхача даькъа тIа бIаьстан юкъе дийлхача догIаша кхача гоадир ке бола ялаташ.

ДикагIа хьиккъад ялаташ «Вуковар», «Беле», Белград» ихвараш санна йолча мехка йоккхийча агропромышленни комбинатешка. Укхаза юкъекхийлай къахьегама хьалхе латта методаш, цхьадараш гIордаьннача советски «безостая-1» яхача кIа ларда тIа хьадаьча лакха хьувкъам луча сортех пайда ийцаб.

Ялаташ чуйийца а бьнна хIанз дIахо а довханна доакъар Iалашдеш, гурахьа дуа ялаташ дIаде кийчлуш ба лаьтта леладераш.

* * *

ЛОНДОН. Британски экономика дегIаерах долча укхаречa хIамай йIаьххача списка тIакхийттаi кхы цхьакха цаI а. Тоъал доал кара долча «экономически разведка отдел» олаш йолча моттигера енача экспертий группо кепатеха араьккхай. Из наггахьа санна консерваторий правительства хIана ше лелаеш йола политика на хувие мехка хIавзарчуа дукха а чIоагIагIа йолча кризиса духьала отта безаргбола белгалдоаккхаш йола доклад.

Доклад оттаьраша йолаш йолча даьнеегIа 1984 шерага кхачалца йолча юкъагIа экономика дегIаахара темпаш шера юкъера лаьрхIача 0,5 процентал лакхагIа хургьяц. Цу цхьан ханна дIахо дукхагIа хургба хIанзле а укх гаргарча хана 2,5 миллион сагал кIезигагIа боацаш хургбола хьабе болх боаца нах.

* * *

АДЕН. Укхаза шийна болх дIаболабаьб Йеменски социалистически парте ЦК аргIанарча пленумо ЙСП ЦК Генеральни секретара Али Насер Мухаммеда председательал а деш.

Пленумо дувцаргда дукха лоархIаме партийни, политически, экономически дешаш. Цу даькъе ладувгIаргда образоване даькъерча хьалах йолча отчеташка, дувцаргда кхигирхой организацешкен учрежденешкен беча идеологически политически балха дешаш, общественни массови организацей гIулакхаш.

* * *

НЬЮ-ЙОРК. ВIашагIкхийттача Штаташка дIахо а кIезигдеш латт арахеца болат. Аьшкен болатен американски Институто баьча хоамагIа, алхха укх тIехкхьарча кIирагIа 0,7 процент кIезигденнад из цул хьалхагIа дIадахача кIираца нийсдача. ХIаьта соахкарча цу ханаца нийсдича — 39 процент. ХIанз болат лоададеча промышленноста производственни мощносташта хьабе 55,6 процент мара болх бац.

Экономисташта хетачох, кепатеха араьхача даькеша тешал ду США къаман экономика цу лоархIамегIарча даькъе кризис кIоаргъенна хилара.

* * *

ДЕЛИ. Трипура яхача къилбаседа - малхбалехьарча штате Пекинага оагIув болча сепаратисташта духьал дIахо а операцеш чакхйоахаш да индийски ахерамалех низаш. Мятежникаш паччахьалкхен доазонаш йистерча юртара аракхайсаб, гера кара долаш хинна итт гаргга бандит лоацав.

ПТИ агентства белгалдоаккх, сепаратистий керттера низаш хIанзле дIа-юха кхайса е дайдда доазол дехьа дIадаха, дукхагIа бола цар кулгалхой лийца хилар.

Кхоана — гIишлонхочун Де

ГОРОДИЙ, ЮРТИЙ СИБАТ ХОЗДЕРАШ

КЕРДА МУЛАШ ДОАХАШ БА ГIИШЛОНХОЙ

ИТТЛАГIА пятилетка чакхйоалача шера гIишлонхочун Денна накъабоалх дезкъа къахьегамхой КПСС XXV съезда, парте ЦК ноябрьски (1979 шера) июньски (1980 шера) Пленумий решенеш, хIаьта иштта капитальни гIишлош хьалъяра хьакъехьара КПСС ЦК Генеральни секретара, СССР Лаккхехьарча Совета Президиума Председатела новкъоста Л. И. Брежнева рекомендацеш кхочашъяра шерра социалистически ехь ъяржача хьалашка. Кхы а чIоагIагIа дегаш айдаьд гIишлонхой «КПСС XXVI съезда дехка ма доагIара накъадахарах йола социалистически ехь йоаржарах» болча КПСС ЦК соцамо. Даьхен гIишлош хьалъеча шерлуш латт «Пятилеткана — удерни финиш», «XXVI съезда сийлеица накъадахара» яхача девизах бола болам.

ДIадахача шерашка социалистически ехьо Iоа мел деь дикадар хьа а ийца, толамца кхоачашду Нохч-ГIалгIайчен гIишлонхоша хьалхашка латта декхараш, хIара бетта, квартала, шера Iалашду планови заданеш тIанийца декхараши кхоачашделга. Цу гIуллакха доккха новкъостал ду итташ эзараш бола болхлой, инженерно-техническа балхахой, бIеш цехаш, участкаш, бригадеш чулоацача коммунистически къахьегама тIехьарча болама. Тахан 12 эзар саг ва коммунистически къахьегама ударник яха сий дола цIи лелаеш, коммунистически къахьегама коллектив яха цIи лелаеш я 450 бригада, 76 участки цехи, хIаьта иштта «Кавэлектромонтаж» треста Грозненски управлени, «Чечингражданпроект» эзв проектни институт. Лакха производственни хьокхамаш даха гIо ду бригадни подрядо, «болхлой эстафета», кхыча новаторски гIуллакхаша. Бригадни боахама расчета методагIа болх беш я 200 сагагIа гIишлошъяра-монтажни бригада. Боахама расчетагIа болх беш йолча бригадашка, дукхагIча денкъе, дикагIа вIашт Iехьабаьккха ба къахьегам, балхий дикал лаккагIа я, лакхагIа ба болхлой балхацара безами шоай балхах тIехьара хьакулачох бола бехктокхами. Шерра довзаш да гIишлошъяра управленерча опытни кхехамчеше П. П. Черепнинан М. С. Астаховен, № 7 йолча треста монтажни управлене Д. Я. Бабоченко, «Чечингсельстрой» треста З. Закриева, кхычар кулгалдеча бригадай толамеш.

Де а доагIаш наха сий деш я гIишлошъяра управлене СМУ-2 Социалистически Къахьегама Турпала Ш. М. Хадиева кулгалдеча комплексни боахама расчета бригада коллектив. Дий шерен аз шерен хьал а вь дIаеннай бригадо тIех дика лоарIаш йола 14 объект, 37 эзар квадратни метр йола наха чубака моттигаш а йолаш. Лоацъяй гIишлош хьалъяра хенаш, кхоьй материалеш. Пхе шера задани кхаь шерали аз шерали кIезигагIа йолча хана кхоачашъяь бригадо.

Йоккха эффект лу «болхлой эстафета» яхача принципагIа лелаеча ехьо. Шерра юкъейоалийр на ЭЛОУ-АВТ хьалъеча. Нохч-ГIалгIай гIишлошъяра управлене Ю. Никишин, А. Меашев, И. Багаев парте латтача гIишлонхой бригадашен № 7 йолча треста Грозненски монтажни управлене Д. Бабоченко, С. Шепилова, Н. Шутова кулгалдеча монтажникашен, «болхлой эстафета» яхача принципагIа ехь лелаа договор а дей, заддениза тIехкхоачашъяьй плановн заданеши тIанийдаь социалистически денхарашш, Iалашдаьд балхаш дика делга уж хенал хьалха даь доаккинга.

ИттлагIча пятилетка программа кхоачашъяра поаттабеча къовсама керда, низ бола импульс елар В. И. Ленин вай 110 шу дизара сийна ъяржача социалистически яхьо. Пхе шера заданеш юбилей тIаккоачеш кхоачашйир гIишлошъяра-монтажни шин подразделене — Нохч-ГIалгIай гIишлошъяра управлене механизаци управленен, «Центрпромэкскавация» яхача треста Грозненски спецуправленен, хIаьта иштта йолча цехий, бригадай, участкай коллективаша, эзар гаргга йолча болхлоча.

КПСС ЦК июньски (1980 шера) Пленума КПСС ЦК Генеральни секретара, СССР Лаккхехьарча Совета Президиума Председатела новкъоста Л. И. Брежнева кортагIдаьккхар, съезда сийна ъяржа социалистически ехь иттлагIа пятилетка чакхйоалача шера план толамца кхоачаш а тIаьхкоачаш а яра, болх бе йолаела язаш йола объекташ хьалъяь яхара, 1981 шера хелкъе боахамо лерттIа бола бера бокккача лоархIаме зила езаш хилар, Нохч-ГIалгIайчен гIишлонхоша кхетаду парте хьалхашка оттадаь декхараш толамца кхоачашдара лоаттабеча къовсамера шоай бехктоккам лакха хилар. Цунна тешал ду КПСС XXVI съезда сийна хьалха латтача коллективаша тIанийдеча лакхача декхараша, «Пятилетка чакхйоалача шерах хьинара къахьегара, Ленина тIадиллача бесса къахьегамара шу ден ъннна парте беча тIехьегама хабарагIа а довцаш гIулакхаца жоп дала лаьрхIеча Нохч-ГIалгIайчен гIишлошъяра управлене коллективаша дош деннад, «Хенал хьалха хьал а аргъя — хенал хьалха кара а ерзаергъя» яхача девизага хьежжа болх а беш, технологически установке, маьхх ю завод. берий беш, пхий наха чубаха цIеноаш хьалдаь дезара хенах поацъе а планагIа лаьрхIачул совгIа 10 эзар квадратни метр наха чубака моттигаш эксплуатаце дIалий а. Декхараш толамца кхоачашдеш латт. Наха чубаха моттигаш хьалъеча подрядни балхий ах шера план 11 процент тIехкхоачашъяьй гIишлошъяра управлене, планал совгIа дIаденнад 9,5 эзар квадратни метр наха чубаха цIеноаш.

Могаш езаш я хенал хьалха болх бе йолаболийтача объекташка планагIа лаьрхIачул совгIа продукци ерзабецийта декхар тIаийцача «Чечено-Ингушстройматериалы» яхача объединене къахьегамхой инициатива.

Социалистически яхь корта болаш хилара тешал ду укх шера хьалхарча ялх бетта гIишлонхоша беьча балха итогаша. Ах шера пайда нийца капитальни епожанеш дахача шера цу юкъе пайда нийцарел 7 процент дукхагIа я, ялх бетта йола подрядни балхий программа 2 миллион сома тIехкхоачашъяьй, наха чубака моттигаш планагIа дIалуллаш Iалашдаьд, дахача шера цу юкъа еннечул 21 процент совгIа а луш.

ХЬАЛХАРЧА аз шера беьча балха итогаш дикагIа я Нохч-ГIалгIайчен гIишлошъяра управлене, № 7 йолча тресте монтажни управленей, «Центроспецстрой», «Чечингазстрой» яхача трестий, «Грозгипросельхозстрой» проектни института, «Чечено-Ингушстройматериалы» яхача объединене коллективай.

ЧIоагIа раьза а долаш йоаз вай цу коллективаша толамаш доахача эггара доккхагIа декъа лаьцарий цIераш. Белгалдеккха деза хьалхарча ах шера Октябрьски, Старопромысловски, Ножай-Юртовски районашка гIишлошъеча организацеша болх дика бь хилар.

ИттлагIча пятилетка шерашка дика чIоагIъеннай гIишлошъеча организацей производственни база, хьал а ехь болх бе йолаелийтай йоккхийча панелех цIеной дера завод, ешшобетона конструкцей цех, «Чечингремстрой» «Грознефтехимремстрой» яхача трестий, «Чечингколхозстрой» яхача объединене производственни базеш. Цхьабакъда, гIишлошъяра база чIоагIъяра а совъяккхара а партийни организацеша а боахамий кулгалхоша а кхоачам болаш теркам тIебоэийташ ца хилар бакъен долаш хьалдаь а деьа эксплуатаце дIаденнача низалея ахкал кIеззига совгIачарех мара пайда эцац. ГIишлошъяра индустриализаци яра боарам, къаьстта а наха чубаха лаьрхIача гражданскичунна, эсала дагIабоагIа, дукха балхаш кулгаща ду. Из бакъен долаш духхьал иттлагIча пятилетка дий шера гIишлонхоша тIадиса республикерча къахьегамхой декхар 100 эзар квадратни метр совгIа наха чубака моттигаш, 13,5 эзар моттиг йола юкъарча образовани школаш, 4 эзарнега гIерттащ моттиг йола берий бешанаш, эслош я.

Шерра дIайоаржаьвоц гIишлонхоша бригадни подряд юкъейоалар, «Болхлой эстафета» санна йола къахьегама овсарле балза дикали лекъъяра разбераш. Боахама расчета тIа аьха гIишлошъяра-монтажни бригадаш кхоалагIа декъа а яц, геттара кIезига ба тIехкхьара де дезамунга кхачара — дениза диса цхьаккха хIама а доацаш объект дIалларе яхье баьннараш.

ГIишлонашкарча, предприятешкарча партийни, профсоюзни, комсомольски организацей эггара сагоцагIа дола декхар да хьалза латтача предприятеша дIадоладу дика гIулакхаш хьинаре чакхдакар, съезда хьалхара социалистически яхь шерра йоаржаелга Iалашдар, объекташ хьалъяра хенаш лоацъе гIертар, йола а ехь хьалъеш хеннза йолча гIишлоний боарам лоцбар.

Капитальни гIишлош хьалъяра масштабаши темпаши дегIаяттаро, цунна индустриализаци яра боарам лаьтбаларо, производство вIаштIехьъяккхар эргадьяккхе тоадаро дIадех социалистически ехьа чулоацам кIоаргбар. Тахен, шера йола объекташ дIачуляра программа кхоачашхиларен ца хичуларен дош къесташ латтача хане, чIоагIа лаьзлу «Хенал хьалха хьал а аргъя — хенал хьалха кара а ерзаергъя» яхача девиза поартхIам. ДухьаьалтIехкъяра хьаьлапалунга кхачахIара тIебехийта беза социалистически ехьа беррига низ.

Шеко яц, хьемсарча Коммунистически парте XXVI съезда сийлеица накъабакха декхараш тIанийцеча хьалхалаттарий патриотически инициатива хьал а яьлца, декъа коммунисташа, берригача къахьегамхоша планови заданеш тIанийца декхараши толамце кхоачашдара шоай низ, знанеш, опыт дIалургIхилерег.

Х. МИНТУЕВ,
КПСС обкома гIишлошъяра отдела инструктор.

КПСС XXVI съезда дикача къахьегама толамашца накъабахара доккхий социалистически декхараш тIанийцад Нохч-ГIалгIай гIишлошъяра управленена чуйоагIача Грозненски ашбетона завода болхлоша. Уж хенал хьалха кхоачашдара предприятерча цехашта юкъе ъяржача социалистически ехье хаддаза хьалхалаттачарех цаI я шоллагIча цеха коллектив.

Цехерча сменашта, бригадашта юкъе ъяржача ехье хьалха я Марина Владимир Григорьевич корте латтача бригадан Митрофанова Тимофей Никитичас кулгалдеча сменан коллективаш. Дукха болхлой ба укхаза шоай кхе шера заданеш кхоачашъяь. Царех эггара хьалхарчарца рапорт денарех ва строительщик Плотников Илья.

СУРТА ТIА: строительщик И. Плотниковн мастер Т. Митрофанов.

И. ПЛИЕВА сурт.

ХЬИНАР ЛОХДАЛИЙТАЦ

Дикача хьокхамашца накъайода шоай профессиональни цIейла коммуниста Р. А. Сайфутдинова кулгалдеш йола гIишлонхой бригада. Из чуйоагIа Нохч-ГIалгIай управлене СМУ-8.

КIеззига хьалъяьна цо дика объекташ. ХIанз бригада коллектив аэропорта лаьрхIача 110 квартира йолча цIенна отделка ю даа йоал.

Р. А. Сайфутдинов къахьегама стаж 20 шу я. Цу тIаьххьа шера цкъа шеккаьйннаьвац из ше бакъаьла профессие хержа хиларах. Декхал ду цо ше гIишлонхо хиларех, боакъонца дукха беза цун из болх.

Тахан из дагадоагIа цунна кхелета хIаьиц волаш профтехучилищте а ьнна, ше балха вена ъьалхара дя. Из хьоханар балхах дика кхетача, опытни каменщик волча. Шай гIулакх дукха дезача мастера хьадехар зIамигача сагагара болх цIена белга, довзийтар гIишлонхочун балха керттера дар.

Хургволча бригадира чIоагIа накъаьлдар хьалхарча хьехархочун опыт, цун хоаш дар. Цун кха а дукхагIа еззелар гIишлонхочун професси. Из иштта дола хьахьекхар дукха йоацаш Нохч-ГIалгIай гIишлон управлене «ДикагIа вола каменщик» къовсталеш хинача конкурсе а. Укхаза хьалхара моттиг ьккхар Равиль Ашрафович. Цунна елар «НГI гIишлошъяра управлене дикагIа вола каменщик» яха кубок.

ХIанз бригада коллектива СССР Конституци тIанийца кхо шу дизарен хургйолча КПСС XXVI съезда сийлен доккхий социалистически декхараш тIа а ийца къахьегаш я.

Бригадо яхь лелаю ДагестанерчаК. Абадуева бригадаца. ГIишлош еш йола уж шаккке а коллектив хьоашаре къахьегаш я. ХIарахе дIахена тиган хьалхие, цкъа цхьанне, тIаккха вокхо доах толамаш.

— ХIара квартал чакхъьнчи итогашка хьо бригадаш — дуъц СМУ-8 парторганизаце секретара Д. Д. Убиева. — Лоалахошта дIайовзийт тхоай опыт, цар яр хьаэн. Июль бетта тхо делча хьошалгIа веннар Абадуев Каримула. Лакха да цун бригада хьокхамаш. Цар шоллагIча квартала задании 191 процент кхоачашъяьй. Вахьаьа, царел цхьа процент мара тIехьа ца бусаш къахьийгад Равиль Сайфутдинова бригада членаш я. ХIаьта юкъера лаьрхIача хIара квартала план 175 процент кхоачашъяь вай гIишлонхоша.

Р. А. Сайфутдинов СМУ-8 партбюро член ва.

Къахьегама овсарле дIахо йодача хана кхы лох а ца йолийташ болх бе дага я Р. А. Сайфутдинова кулгалду гIишлонхой бригада. Цу гIулакха эша говзал, дезал долаш бе бригада членаш, хIаьта толам баккхара из керттера дар а да.

К. МАРЗИЕВ.

Укх тIеххьарча шерашка вонт, культурно-бытовой гIуллакх цIанкха да хинна тайпара лакхайта йола объекташ. Дукха хьалду город Грозне ИохзгIйоадаш сибат хувцадукхаза вIаштIардадь цIе денкад Ленина цIерагIча проспекта. Дукха да цу проспектагIа хьалдь нйссаза вIаштIардадь цIеноц (сурта тIа).

З. БАТЧАЕВА сурт.

ДИЗЗА ДАКЪА ЛОАЦ ОАХА

Барт тайна интернациональни коллектив я Нохч-ГIалгIай гIишлошъяра управленена чуйоагIача Карабулакски передвижной механизированни колонне-155 къахьегаш яр. Укхаза оагIув оагIох а теха къахьегаш ба гIалгIай, нохчий, эрсий, хIинрий, эрмалой, гуржий, кхыча къамех бола нах.

ЧIоагIа дегаш гIоздаьнна тIанийцар оаха аргIанара КПСС ЦК июньски (1980 ш.) Пленумо ль решени, цига КПСС ЦК Генеральни секретара, СССР Лаккхехьарча Совета Президиума Председатела воа. Л. И. Брежнева даь къамаьл, «КПСС XXVI съезда дала ма доагIара накъадахар духьа лелаеча социалистически ехьа хьакъехьара» КПСС ЦК соцам. Укх лоархIаме документаш массе оагIорахьара дийцар ерригача бригадашка, производственни звеньяшка. ХIара болхлочо, ший торонаш лархIа а лархIа, доккхагIдола социалистически декхараш тIанийцад — бахача наха хилаиза ергйоаца лоархIаме объекташ СССР Конституце кхо шу дузаш хьалъяь яха.

Тахан тха коллективо рапорт лу июнь бетта план толамо кхоачашъяь хиларах. Генподряда 117,4 проценташ тха тхоай низашца 112 процента кхоачашъяьй из.

Дика кхоачашъяьй ПМК-155 коллективо июльски план а. ГенподрядагIа 133 эзар сома маьха балхаш дезаш дар тхо, хIаьта даьраш 160 эзар сома маьха да, вешта аьлча 120,3 процент. Тхоай низашца де дезаш хиннача балхий план 11 эзар сома тIехкхоачашъяьй, вешта аьлча 109,4 процент.

ХIанз Сунженски района Орджоникидзевски станице бита цIа хьалдеш да тхо. 825 эзар сом сметин мах а болаш. 1977 шера хьалде доладаь из бытовой гIулакхаш деча министерства хьал ца дайташ соцадир, хIаьта соахка мас смета хьасинначул тIехьагIа юха а чуйина хьалде доладелар тхо из. 556 эзар сом да из хьалдара хьахийцар, хIаьта оаха хIанзале (5 июле) оайда ийцаб 390 эзар сомах. Белгалъьяча хенал хьалха — 7 октябре эксплуатаце дIаяла лаьрхIад оаха из объект.

Керттерча корпуса отделочни балхаш дей латт, гIоана йола ерригга вок помещенош кийчъенна даьнай. 40 сагага кхоачаш нах ба укхаза болх беш. Отделочни шин бригадана кулгалдеш я производстве хьалха латта, опыт йола бригадираш Медаева Миковсия Аушева Фердовси, хIаьта транспортни болхлой бригада а царца я. Хьалхарча шин бригадо шоайла ехь лелаю, баьча балха итогаш хIара денна ю.

Оаха тхоай кулгашца тIехдика хьалъядь объекташ дукха я — Карабулакера 624 бера моттиг йола школа, город Назрание трикотажни фабрикерча а «Электроинструмент» заводерча а болхлошта чуIеча цIеной микрорайон, город МагIалбике 67 квартира йола чуIе цIенош. Уж дерригга гIирсаш цхьан шера хьалдаьд. Апрель бетта юккъе хьалде доладеннад тхо быта ЦIа, хIаьта хIанз из хьалдаь дала а доалл. Укхаза дика къахьег опыт йолча болхлочо Чаниева Найбас — 5-ча разряда штукатур-маляра. Цо дерригга балхаш тIехдика мара дац. Балха нормаш хIара сменагIа 115—120 процент кхоачашъю.

БархI класс йистелкхачул тIехьагIа мугIарера болхло а йолаш гIишлоне балха ера Хашиева Зина. Хадданза кердачоа тIаккхуш хиларах дейгара денга лакхйора цо гIишлонхочун говзал, ший хьехамчаша бу болх зувра. Кхо бутт боаллашехва а сага новкъостал ца эшаш ше болх бе йолаелар из, хIаьта хIанз йиълагIча разрядагIа болх беш я из, балха нормаш хIара сменагIа тIехкхоачашъю цо. Царел тIехьа йисаш Нагоева Моллатхан а — 5 разряда штукатур-маляр.

Дика толамаш доах Аушева Фердовса бригадерча болхлоша Добриева ПаьтIамата, Хамхоева Товзане, Точиева Розас. Цар массане а 4-чех 5-чей разрядагIа бу болх, хIара смена нормаш 120 — 130 процент кхоачаш а еш.

Балха доккха новкъостал ду тхона участка прораба Амирханов Мухьмада. Из бахьан долаш тха дукккача болхлоша смежни профессеш Iомалъй. Са белгалдаккха безам болаш цхьа хIама да: маьха ез ца еш хьалъю оаха объект, хIана аьлча оаха цхьаккха грамм маркал. гIум, цемент, гIишлон материал йоаяц зехьа.

45 шу гаргга ха я аз гIишлонашка болх бу, хIаьта воркI шу да ПМК-155 пхелагIча разряда изолировщик со вола. Балха баьхкар кхоко болхлой Месиянский Юрий, Бузуртанов Iайшет, кхыбараш — са ученикаш а болаш. Сайна хоьр юха ца оваш дIахьийхар аз царна, хIаьта хIана кхычунгара новкъостал ца эшаш шоаш бу цар болх, царна балха разрядаш санна, коллективе лоархIаш ба уж. Аз хьийга къа дайнадац са, из белгалдаьккхад «Знак Почета» яха орден лларца. Дукха ха я со пенсе тIа ваха, хIаьта а дегIаца низ болча хана балхах дог эккхац са.

ГIишло — гIишло ма йий, цудухьа кхетадеш да, тха гуллахьа доаца кхоачамбоацараш нийсдалалза ца далга. ЧIоагIа хьовзам бу тхона ветражашта монтаж е езаш йолча «Юнстальконструкце» субподрядни организацешен хий чудилла, канализаци йилла, отоплени е езаш йолча «Кавсантехмонтажа» организацешен.

ДоккхагIдола социалистически декхараш тIанийцад тха коллективо иттлагIа пятилетка чакхйоалача шера. ХIара бетта-бетта тIеххкхоачашъю оаха планови заданеш.

Х. ЧАНИЕВ,
Сунженски ПМК-155 болхло, «Знак Почета» ордена кавалер.

Хьалхле карара йоалийтаргъяц

Дукха ха яьннай республикански газетий оагIош тIа тха № 432 йола Назрановски дIа-са лела механизированни колонна во могаеш. Хила а хиннай из во могае мегаргйоаш. Лоха яр къахьегамен производственни дисциплина, кадраш балхаш тIара дукха хувцалора, тхона, мугIарерча болхлошта, хиланза даргдоаца хьалаш вIаштIеьдахацар, эсала яр социалистически яхь. Укх тIеххьарча хана долла хIама дикагIча оагIорахьа хувцаденнад, хIаьта из предприяте кулгалхошта карагIдьнна хIама да.

Къаьстта чIоагIа уйла тIаяхийтар оаха КПСС аргIанара XXVI съезд гулъяра хьакъехьа КПСС ЦК июньски (1980 ш.) Пленуме Л. И. Брежнева даьча къамаьлан» КПСС XXV съезда даха ма доагIара накъадахар духьа лелаеча социалистически яхьа хьакъехьарча» КПСС ЦК соцамаш. Болх лертIабаккхара никъ хьийхар тхона цу лоархIамегIарча документаша.

ХIанз Наьсарен района болхлошта вIаштIардаь 110 квартира йола чуIе цIеноаш хьалдеш я тха коллектив. Укх шера планагIа хьалъяь а яьккха сентябрь бутт бовш 40 квартира дIаяла езаш дар тхо, цхьабакъда, хьатIаоагIача съезда сийна оаха лаьрхIад, тхоай торонашка а хьежа, 45 квартира дIаяла.

ЧуIе цIенош хьалде шоллагIча этажагара дIайолаезар тха бригада укх шера май бетта юкъе, хIаьта хIанз йиъълагIа этаж хьалъяь йоаккхаш доахх тхо, тхов тIа а бохийташ хьалъеттай 45 квартира.

ХIара бетта-бетта дукхагIа хул тха бригадо аьаги. Мае тха бригадо 15600 сома маьха балхаш даьд, июле — 16900 сома маьха. ТIехь-тIехьа йоккхагIа хул тха бригада а. Нагахьа санна тха бригадаца мае 17 саг мара хиннавеце, хIанз 28 саг ва.

Цун бахьан кхетаде хала даш: бригаде шерра хьалъаьцай «ТIехьабусараш боацаш бе болх» яха ростовчаний инициатива.

Эггара дикагIа толамаш даьхад пхелагIча разряда каменщика Умаров Башира. Балха нормаш тIехдика болх а беш, 120—130 процент кхоачашъю цо. Из каменщик хинна ца Iеш, арматурщик а, бетонщик а, плотник а ва. Иштта смежни профессеш Iомаьяй дукхача кхычар а. Царех ва каменщик Зязиков Iамархан, каменщик Картоев Исроаил, кхыбараш. Уж боьоаца бола хьехамчаш ба.

МугIарера болхло йолаш ера гIишлоне балха кхуви йоагIа йоI Мержоева Аьсет. ХIаьта хIанз цхьаннегара а новкъостал ца эшаш ше бу цо болх каменщикаллеи бетонщикаллея 2-гIа разряд а йолаш, хIара сменагIа нормаш 110—115 процент кхоачашъю.

ТIадиллача гIулакха хьалхара шоаш бехктоккхаме хилар дика кхетаду тха бригадерчар. Цудухьа цхьаккха минут зехьа ца йоаеш бизза пайда эц цар балха ханах. къахьегамен производственни дисциплина толхаль цхьаккха моттиг ца ювцаш йнтац. Масала, корта бола бахьан а доацаш цкъа балха ера ца йоалаш йисар Аушева Лебахан. Бригада леднъаш яцар, цо саббарагIа. ерригача коллективаца цхьана чакхбаьнккар цо бе безаш хинна болх, хIаьта 110—120 процент из кхоачашбалаца объекте дIа а яхазар. Кхыметтел шоллагIча дийнахьа балха хьаьча а саго териалъянзар из, ший-ший гIулакх деш вар хIаралар. Цхьабакъда, делкъийга сахьата салоIача хана Лебахана дезаргдоаца къамеьл хилар ерриге бригада йолча, цIий-кIай а луш латтар из. Цу тайпара гIалат бригадерча болхлоша кхы далийтанзар.

Дукха ха я тха бригадо Ленина орден лелаеча Местоева ПаьтIамата комплексни бригадаца ехь лелаю. Каст-каста вIаши дагадувл тхо, опыт дIа-хьа тел. цхьана хьож балхаш мишта даьд.

Социалистически яхь вIаштIехьъякхара тхона доккха новкъостал ду ПМК-432 кулгалхоша. Производстве хьалхабаьннарашта карара кара тела цIе вымпелаш, ахчан премеш лу, цар сийна урагIа йогI Къахьегама сийлен байракх.

Цкъа санна дукхаза а урагIа егIай из байракх тха бригада сийна а.

Х. ТОЧИЕВ,
г. Назранерча ПМК-432 комплексни бригада бригадир.

НИЗ КХОБАЦ

Грознерча Дудаев Султана цIерагIча бульварен Кирова цIерагIча проспектан саьнга дагIа 71 квартира йола цIенош хьалдаьр я Петр Леонидович Жданова бригада. Царна тIаьхьашка дагIа иштта квартираш чуйола шиаш цIенош кхы а цу коллективо хьалдаьда. Ткъаь пхийтта сага латтача бригадо шу доладенначе пхе бетта баь болх ба из. ВорхI-борхI бетта де дезаш хила цIенош иштта сиха хьалдаь ьлар бригада.

Июнь беттон июль болалуш планаш гаьнна хьалзе чакхъьаккхар бригадо хIарене 34 квартира йолча шиаш цIеной монтаж, цар чу отделочни балхаш дIадоладир.

ХIанз Грозне микрорайоне, Дьякова цIерагIча улицагIа вьсса ялхлача моттигагIа уж нйссазе вIаштIардаь цIенош.

Монтаж вь ъьнлай цу бригадо Тухачевски цIерагIча улицагIа хьалдеча 36 квартира йолча цIеношта а. Отделочни балхаш доладаьд церна а. Монтаж еша а шоай балхаш де болалу бригадера штукатураш, плотникаш, маляраш, кхыбараш. Комплексни бригада ма йий цар яр.

Ткъо шу совгIа ва Федосовс гIишлош ечa болх бу, хIаьта царех 11 шера къахьийгад цо цIенош дечa комбинате. Из коммунистически къахьегама ударник а. Иштта ба Щербакова Александрай а Писарева Галинай а къахьегама нииъ.

Царех хIораяр малярни балхаш дика де кхеш я. Нагахьа санна шоай керттера болх боацаш бисача кайша Iац уж, монтажникашта, плотникашта новкъостал деш хул. Бакъда, штукатурке е, бесар хьакха ца дезаш за нагахьа кийслац царна. Бригада къахьегам вIаштIехьбаьккхаб хIаранене цун керттера болх ма хулла хадданза кургболча оагIорахьа. Бакъда, бригадерча цхьанне а сага влац шийга де ъьннечох ер са гIулакх дац. Цхьан нарадагIа бу цар болх: массене а деьр хIаранега кхоеч, хIарене дер массанега а кхоеч. Цхьан цIен дезало сенна къахьег бригадо. Цоа беркат а доал.

Пятилетка тIеххьарча шера а бIарччача пятилетке а заданеш чакхъяьхай бригадо. Цо хIара шера тIеххкоачашъяьй план. ДIадахача шера, йоах Петр Леонидовича, оахе хьалдина Кирова цIерагIча проспекте хIарене чу 71 квартира йола шиаш цIенош, Наура цхьа школа, цементни завода шоаза вIаштIардаь контора, город Аргуна цхьа цIа, микрорайона котельни, кхыйола гIишлош.

Жданов ше йоккха опыт йола гIишлонхо ва. ЗIамига сага волча хана волавенная из гIишлош йотта. Цхьаккха а болх бац гIишгош ечa цунна дика ца бовзаш. Мехка йоккхий гIишлош ечa къахьегаш хиннав из. 1966 шера Ташкенте махк аьгача, Кемеровски областе, Новокузнецке болх беш хиннав Петр Леонидович.

Нахаца тервала хоеш, балхах дика кхеташ, хьалха тIехьа де дезар довзаш саг ва Жданов. Сага дог уроаттаргдола дош карадоагIа цунна, шийх нах тешаргбола оамал а гIулакх а доалаш ва.

ГIишлонхо хилара совгIа из вокха хьехамхо а ва. Цо хьехаш хьаьннеб бригадера коммунистически къахьегама ударникаш бола монтажникаш Ганст Владимир, Якубов Григорий, электросварщикаш Наумочкин Николай, Севастьянов Михаил, плотник Чантиев Султан, кхыбараш.

Берригача советски наха а санна, боккха кхеъ хинна тIанийцар бригадерча гIишлонхоша КПСС ЦК июньски Пленума парте XXVI съезд гулъе ъьнна баь соцам. Парте съезда дехе ма доагIара накъадахара шерра социалистически яхь йоаржае ъьнне соцам бича, бригадо керда декхараш тIанийцар, хIанз уж кхоачашдара шоай низ ца кхобеш къахьегаш а к.

[illegible]

ДІаяхача замаи тІекъдисача гІуллакхашца—лира къовсам

ФУ ЛЕХ ЦАР ЦУ БОАДОН ЧУРА?

Сунженски района Нестеровски станицерча дуккхача къамех латтача къахьегама коллективаша КПСС XXVI съезда накъаболхаш дог айденна хьинаре къахьег. Дукха да нолхозхоша де дезараш: чуберзабе беза хлашкара хьувкъам, Іалашде деза доанъар, хиш дезна деза юртбоахама культураштa.

Ишта балхаш геттара сихденнача хана ннйсбеннаб марзий бутт. Уж тайпарча хана, халкъо оаллача бесса, цхьан дено, шу ккоаб. ХІаьта марха ккоабаш бола нах балха хайра пайдена бац.

Вайнаха бІаьш шерашна чІалаьтта боадо дІаьккхай Советий Іаьдало. Сийрда а ирзе а вахар деннад цо вайна. Бакъда, из Іаьрждеш ба дина керте латтарош. Шоаех техаш бола нах Іеха а беш, цар чотах бахе дага ба уж. Цар хьалкхоаб марха, урдув даккхар, пхьа лехар санна дола дІаяхача замах юхедиса ийрча гІулакхаш.

Тха станице дина керте латтараш, ширча замах юхедисараш дІа ца доалийтараш ба: Евлоев ИсмаІалий Исраьил, Деркизанов Ахьмад, Дадаев ИбраьхІам, Евлоев Салман, Бекботов Ахьмад, Костоев Або, кхыбараш.

Масала, дина фанатико Деркизанов Ахьмада яьхад марзий бетта дин моастагІашна дулх, шура, тха доккар дала могийтаргдац. СовгІа йола юртбоахама продукци [illegible] хиниаб цо нах. Советски законаш лорадара йолча комиссе дІахайтад цо шийлене гІулакхаш соца ца дойя, из бехктохаме оазргоалга.

Дукха де мархах доала бе. эггара хьалха кхуш йоагІача тІехьенна коммунистически кхетам баара ец йола оаггІонаш а [illegible]. Тувзабу на чІоагІдалама болча хатарсой [illegible], кайова мальхе чІара боал уж.

Д. МЕЙРИЕВ,
Нестеровски станица дина дукъалрча вІашагІтехача Совета председатель.

МОСКВА. ДСК 5-ча комсомольско - кагирхой монтажи управлене комплексни бригадана керте дитт РСФСР заслуженни гІишлонхо, РСФСР Паччахьалкхен премие лауреат, Социалистически Къахьегама Турпал, Моссовета исполкома член коммунист Анатолий Суровцев. Цу коллективо мехка гІишлонхоита юкъе хьалхарча 1959 шера кьовхар коммунистически къахьегама яха сийлен цІи. Коллективо кІеанга кхебаьбац шоай балха говзал йолаа хараерзанъ бола тІехдина болхлой. Царех шиъ Социалистически Къахьегама Турпал яха цІи енгэ ба.

1975 шера социалистически яха итогаш бригадех гешам а бенна цуна тІаданар Чертанове ДСК-1 эггара хьалха хьалдеш дола П-43/16 серегІа 127 квартира йола цІа хьалделга. ХІанз иеи шу даьлкачул тІехьагІа Чертанова юха а баьна балхаш чакхдоахаш ба гІишлонхой. Дегунино, Отрадное, Бибирево, Медведково, Чертаново — цу географегІа гІирсаш хьалдеш ба гІишлонхой. Пхе шера кар хьалдаьд 40 цІа, уж дерригаш а «Дика» а «ТІехдина» мах хоадабеш хьалдаь дехьад.

Бригада 1979 шера декабре кхоачалаьдай пятилетка, хІаьта 1980 шера хьалха совгІа 1000 квартира хьалъяь кхиа а лерхІ.

СУРТАШ ТІА: комплексни бригадера гІишлонхой цьрдехьара латтехьа) — монтажник Л. Худяков, электросварщик Б. Веселов, бригадир А. Суровцев, столярий звеньевой А. Ильюшин, электросварщик В. Царьков, лоладьа: Чертанова хьалдеш латта 16 этаж йола цІа.

Ю. ЛИЗУНОВА сурт.
ТАСС фотохроника.

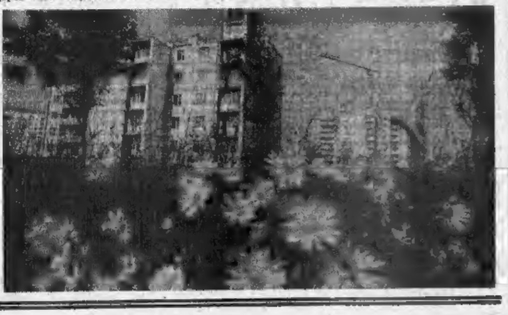

МАЛИЙСКИ КАЛЕЙДОСКОП

ЭРСИЙ МОТТ ІОМАБУ

Мали Республике Іомалеча доазол дехьарча меттаншта юкъе эрсий мотт тІа-тІа керттера бар хулаш боагІа. Лицеяшкарча итташ йолча классашен дешара группашен, бІаьш болча студенташа лакхехьарча дешара заведенешка Пушкинен Горькнен мотт Іомабу мехка образоване министерства чІоагІъьлча лаьрххІача программагІа.

Уж афрнкански мехка болх беш йолча советски преподавателий-русистий группаца цхьана къахьегаш ба «Эколь нормаль суперьер» (Педагогически институт) чакх а яьккха, Москве стажировке хинна цар малийски коллегаш. Эрсий мотт хьехачара методически объединене — Мали образоване министерства дикагІчарех цаІ. Цо уттаю дешара планаш, программаш, арахец учебникаш брошюраш.

Шин шера йолча эрсий метта курсаша Бамако болх бу ткъо шу гаргга ха яьннай. ХІара шера уж чакхйосах 80—100 саго: болхлоша интеллигенце викалаша, тІема гІулакхерча наха. Курсашна ладуваргІарашта пайда эца йиш йолаш я библиотека, дешара зал, достам бола аудиторешь, лингафонни кабинет, кинозал.

●

ЛОАРХІАМЕ ДОКУМЕНТ

Мали Республикон Советски Союзон цхьана [illegible] беламба [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] кулгаш яздарца дувзадена, аьлар мехна дунен халкъашта юкъера цхьада гІулакхаш леладара а кхьча мехкашцарча гІулакхий а министра Алиун Блондэн Бейс.

●

ДОТТАГІЛЕН ТУРНИР

Вамако шн бутт совгІа ха а яьккха чакхъяьлар Малийско-советски доттагІлен цІи лелаеш йола традиционни шахматин турнир. Укказа дакъа лоацаш хилар малийскии шахматаш эзаш а уих мехка болх беш а бола советски специалисташ — хьехархой, лораш, геологаш. «Эссор» яхача газето белгалдоаккхача бесса, цу яхьий керттера итог — вай мехкашта юкъера доттагІал дІахо кхы а чІоагІделга.

Цу спорта дакъа дегІаахера истори Мале хІанз е лоаца да. Массехк шу хьалха А. Траоре (хІанз шахматин федераце президент) керте латтача энтузиастий группо хьалхара секци вІашагІъеллар. цунна тренировка е раьза хилар Бамако болх беш бола советски преподавателаш. 1978 шера Мали Дунен халкъашта юкъерча шахматин федераце (ФИДЕ) член хилар. Совхьа малийски сборие дукхьашка дакъа лаьцар Еррнгафрикански шахматин олимпиаде.

Бамако.

В. ЗУБКОВ.
АПН соб. корр.

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

Хьалхагіа а санна Британски гІайренашкара «шийлача тІема» мух хьенх. Европе юккъерча гаьналга кхувсача ядерни средствай хьакъехьа переговораш дІайолалра кортa болаш йоза советски инициатива дукха териал ца ец йитай Великобритане правительствос. Официальни Лондоно хьатІайоагІача хана советски предложенега хьежа дош мара дейнадац. «НАТО мехкаш Москван влияниена кІалдахара хьанъехьарчe кхерамах» йаьхла зурам в лехна.

«Кхерам» сенах гу консерваторий правительствана? Дукха ха йоециаш ФРГ кулгалхоща переговораш еча хана КПСС ЦК Генеральни секретаре, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председателa Л. И. Брежнева енна керда предложени-м гера Іоаделга соцадаре, ядерни кхерам лохбара. Европера кхоккам вІаьдбара тІаерзаяьма йий. Жоп, хетаргахьа, даха деза хІанзарча английски кулгалхоша чакхбоахача тІема-политически маькъага хьежжа.

Маргарет Тэтчер керте латтача торе правительствага Іаьдал бе кхаьчача денз НАТО тІема кийчо еча хьинагегІа данъа лаца йолаелар Великобритани. тІема расходаш алсамъяхара каькъа тІа яьлар из. эггара хьалха ядерни гера Іоаде а гІерташ. НАТО-на юкъе эггара хьалхарчуица ший территоре тІа СССР-е тІеерзаяь принципиально керда ядерни средстваш—2600 километр гаьна кхоесаш йола тиъамаш дола американски ракеташ ший территоре тІа дІаоттайта дош делар Великобритане. Ужшера июнь бетта уж дІаняйсьергйола районаш белгал я яьха, уж плаваш практически кхоачашьяра хьалха а яьна дІайолаелар из, шек болча НАТО тІолларта партнераштa иеа а беш. Тиъамаш долча американски ракетий кхоалагІа дола данъа. ерригача 464 ракетах 160 ша йолча дІатар а еш. Великобритане ший территоре тІа кхы а дуккагІа хулийт хІанз а кІеагга йоаца американски тІема базаш Пентагоно хІанз уххаза дІатаръяй ядерни ракеташ а йолаш хий кІал лелача лодкай, стратегически бомбардировщикий, тактически авиацe. ПВО средствай базаш. Цу базашта гІулакх деш ва 20 эзар гаргга военнослужащи. Англичаваша яхача тайпара, хьагатьа санна ядерни тІом хьойя цу деррига мехках хьежорг дерда.

Тиъамаш долча ракетех йолча решенеша тІеххьа М. Тэтчер правительствос июль бутт юкъекхаьчача хана

АПН комментари

ВЕЛИКОБРИТАНИ: АНГЛИЙСКИ ТОРИ КОРЗАГІБАЬННАБ

США кулгалхоща цхьана тІайхар ядерни «довооружене» кхьаькха план — хий кІал лелача английски атомни лодкаш тІа «Трайдент-1» яха керда американски ракеташ оттаира план. Цо Великобритане ядерни низий тІема потенциал массехказза алсамйоаккхаргья. ХІара ракето яхьаргья къаьст-къаьста эшача хІаманна тІахьожае йиш йола иттнега кхаччалца йола боеголовка, хІаьта ракетай цу тайпара боеголовкаш 800-нега дІакхоачаргья. Тергам тІаоаш да цхьа хІама. Ракетно-ядерни гера чІоагІдара хьанъехьара решенеш английски кулгалхоша тІанйтай цу тайпара боеголовкаш тІеерзаяь керда советски инициатива дІакхайкаьчул тІехьагІа.

Ядерничарга цхьана сихьяь чакхйоаккхаш я массалара дар санна дола гера хьадара программа а. къаьстта британски Рейнски эскара а йоаккхаш. 14 июле оборона министра Ф. Пима парламенте хьахайкадир цуя ши дивизи «Челленджер» (800 — 800 танк) яхача кердача танкашца, бронетранспортерий (2000 машина) кердача тайпашца кийчъергья, аьнна. Модернизаци ю Великобритане тІемафегарца йиваашта. ФРГ латта цар шийтта эскадрилий ядерни гераца кийчъяь я. Латтачара хьалгІатташ йолча «Харриер» яхача самолетий керда тайпаш геразашарча чкавштa юкъедоаладара кийчо еш латт.

Английски прессо яхачох, химически тІом доаттабара кийчо еча НАТО мехкашта юкъе керттера ханкхІам болаш я Англи. НАТО-с чакхйоахача химически учененшка шерра дакъа лоацаш ба британски бІу. из дикагІа кийчбара лаьрххІа керда гера хьаду.

Оппозиция дехьарча шийпартнеро санна Великобритане оборона министерствос а «сихха реагирований» яра шийбригада вІашагІйоллаш латт, масала. Персидски залива районе е кризиски хьал эттача кхьча гаьнарча районашка дакъа лацар дукьа. Индийски океане баллистически ракеташ тІайола хий кІал лела английски лодкаш дахийта лерхІ. Английски кулгалхоша Іомаю Пекинада тІема дакъе вІаши цхьана гІулакхаш леладара, гера дохкара торонаш.

ТІема кийчо яра Великобританегара дІадех Іалаьмате дукха рузиьа, хІаьта правительство из иходеш а яц. 1980/81 финансови шера британски военни бюджет 1 млрд. фунт стерлинг дегІа а ена 10,8 млрд. фунт стерлингага дІакхоачаргья. НАТО мехкашта юкъе хьалхарчуяца хІара шера военни бюджет 3 процент лакхъяьй Великобритане, инфляци дІалаьрхІача бюджет шера алсамйоал 20 процент.

Торе правительства милитаристски гІулакхашта тІа-тІа чІоагІагІа дукьала дуал английски халкъ. Ядерни гера дукьалара болам мехка баьрна дукха ха я. Цига керттера лоархІам болаш я оппозиционни лейбористски партн, къаьстта а цун аьрдига тиъам. Торе ядерни программа чІоагІа критика йир оппозиционе аьрдигача тиъама викало Р. Кука. ТІема дукьалара уйлаш шерагІа лоаш латт профсоюзашка а гражданскн министерствай цхьаболча кулгалхошта а юкъе.

Великобритане доал ду гІоваран до боацаш тІема кийчо еш хиларe Европерча мехкара вІенхаштта тохкам тІаоттабу. Герза тІакхуьла — из бац халкъаша чакхбаха беза някъ. ФРГ канцлера Г. Шмидта сийна шу оттадаьча хана къамаьл деш Л. И. Брежнева белгалдаьккхар: «Гера Іоаделга кхы тІа а миллиарденка гІертача хана Малхбузента тІетеІІа кхайнарал ду оаха. «довооружене» тайп-тайпара программаш йита яхаш, гера керда тайпаши системаши — ракетни, нейтронни, химически, кхы молагІа тайпара из дале хьа ца кхоаллар дехаш». Цу кхайкаралга Великобритане кулгалхоша ладийгІача бакъахьа хургдар.

В. ЛАРИОНОВ,
полковник.
(АПН).

ОАХА ЯЗДАЬЧУН ЛЕРАГІА

«Комсаш йоара кхерам болаш я» яхаш корта а болаш ужх шера 5 июне «Сердало» газета тІа кевштехача корреспонденце дийца кхоачамбоацараш нийсденна хилар бакъ да,— хоам бу «Чечено-Ингушвино» объединене начальника дехкарам кхоачандеш волча А. А. Просвирова.— ТІехьа тІайоагІача хана сводкаш нийса уитта ца йича доалургдоацилга дІахайтад «Кавказ» совхоза кулгалхошта. Комсаш дукха низ дІакуш хеас еза техническни культура хиларга а хІаьта из леларa болхлой ца тоъаш хиларга а хьежа, комсаш кхеем кургбоча наькъа балхадара моральни материальни безам совбаккхар дукха керда мероприятеш вІаштІехьъяьхай. БІарччача дезалашта, къаьст-къаьста болча наха лелаe комсаш дІателилга дІахьош да.

Комсашта доал деш чакхъяьха агротехнически мероприятеш дикагІйолча ханашна чакх да яхарах бехк баьб «Малгобекский», «Ингушский», А. М. Горьке цІерагІча совхозий директорех.

АЬХКИ ДЕ ДЕЗАРАШ

Ахкан юкъ я хІана латтар. Хьайбай продукци алсамъяккхара мел эшар да: дагІенаш, баьццара доанъар, хий, цІена фо. Из деррига а долашехь цхьадолча боахамаша уих шера йоаккха хьайбай продукци соахка хиннар миссел а яц. Фу хиннад? ХІана эттад из гІулакх ишта, аьле хаттар ду.

Ахкан замалахьа хьайбаш дІа ца къестийташ, цар продуктивность айяра лерттІа пайда эца беза даьгІенех. Из эггара лоархІамегІа долча гІулакхех цаІ да. Цу гІулакха хадданза тергам тІалоаттабе беза боахамий ветеринарни специалисташен кулгалхошен. Ветеринарни специалисташ декхарийла ба аьхки хьайбаш дажача даьгІенашкарча хьалашка каст-каста ветосмотраш е.

ЧІоагІа лоархІаме да аьхкан хьайбашта хулаш дола некробациллез яха лазар ца хилийтара ший ханнахьа профилактически мероприятеш чакхйоахилга. Ишта хьайбаш лорадe деза бІаргаштa хулача лазарех а. Иза а доахан а леладеча фермашка каст-каста хьайбай бІаргаш цІендеш а хьожаш а хила веза.

Хьайбай Іулаш, вІаштІехьа ма доалла, тІоадал кІезигагІа йолча, айенначa моттиге доажадича бакъахьа да. Іурра—малх гІалаттачa босешка, делкъел тІехьагагІа — къилбаседа оагІорахьа. Хьайбаш чулатта моттигаш хувца еза 10—15 ди массаза доал.

Профилактика яр дукьа жа 5 процент йола формалин е 20 процент йола сернокисли цІаста техача ваннашка гІолла чакхдаха деза.

Цамогаш долча е лазар кхийтта хилара белгало йолча хьайбашта Іулах хьа а ньоастадаь дарба де деза. Цамогаш хиннараштa бІаргаш хьа цІен а дий, молхаш тох — чкъаьрий даьттаца

Специалиста хьехам

кийчъяь пенициллина эмульси (1 килограмм чкъаьрий даьтта пенициллина 800 — 1000 единица). Дарба деча ишта пайда эца мегаргба чкъаьрий даьттаца кийчъяьча биомицина е тетрациклина 1 процентни эмульсех а. Хьайбаш дийрза даллалца 2—3 кхо ди массаза доал уж молхаш юха а хьекх.

Ахкан бетташ къаьстта кхераме да сибирски язва яха лазар хилара. Из кхерам белгала тІалатт кхий ханнехьа дерригача хьайбашта вакцинаци ца яьча боахамашта. Цудухьа хІанз цІаьхха а хьежа веза тІеххьара вакцинаци яь мел ха яьннай, цунга хьежжа лазара дукьалара иммунитет хургйолаш юха а профилактически мероприятеш чакхъяха еза. Ишта профилактика е еза кагийча доаханна, бахача наькъа доадахьа долча хьайбашта.

Хьалха хьайбашта сибирски язва яха лазар хиннача боахамашка вакцинаци шера шозза е еза. Фу бахьан долаш, малагІча лазарех хьайбаш цамогаш хиннад къоаста а ца деш, цар дулх дохка мегаргдац. Из чІоагІа кхераме гІулакх да.

Дуккхача боахамашка фермаш лораелга кхоачам боацаш вІаштІехьдаьккхадац. Санпропускникаш, дезобарьераш яц. денней буси ха дац. Хьайбаш леладеча фермашка уххаза болх ца беш бола наь, транспорт хьачуухийт. Ишта эттача хьалашка кхерам ба хьайбашта аьса хилара. Из кхерам къаьстта айлу ахкан хана.

Хьайбаш леладеча фермашка ветеринарни - санитарни мероприятеш чакхйоахилга геттара эсала да Сунженски, Шалински, Грозненски, Ачхой-Мартановски, Гудермесски, кхыча районашкарча цхьадолча боахамашка.

Йокъал эттача деношка коа тІара оалхазараш леладеча боахамашка оалхазарий продуктивность лохъяллара а уж доврa а кхерам ба. Из хул котамаш, боабашкаш, кхыдола оалхазараш леладеча сов йІайха хиларах. Цхьадолча деношка уж лелаеча моттигашка 30—35 градус Цельсех, 30—40 процентага кховчаш фецара тІоадал (норма 65—70 процент) хул. Ишта долча хьалашка лазараш хул оалхазарашта.

Оалхазараш лазарах лораде йиш я, нагахьа санна вентиляционни установкашка болх а байташ, уж лелаеча помещенешка йоатІа микроклимат оттайой. Вентиляци тоъам болаш ца хилча цхьан оагІорахьара кораш хьаделла а, ишта хий а детташ фо кІаьдде а мегаргда.

В. ДИКАЕВ,
ВГТ Іалма-тохкара ветеринарни станце вокхагІвола болхло, ветеринарни Іилмай кандидат.

ЛОАЦЦА ХОАМАШ

АДДИС - АБЕБА. Сомалийски доал деча гІоазараша Эфиопена дукьала герза низаца лелаю провокацеш цІенхаштта кхерам ба Африкански Рога районерча машаран сатемаи, аьнна хьахайкадир Эфиопе информацеи къаьман ориентацеи министерства викало. Из тийша болх бокъонца вІашагІбеллар, белгалдаьккхар цо, цу районе керда плацдармаш хьаен йолаш яраш чІоагІъеп гІерташ йола дунен халкъашта юкъара империализм я.

Эфиопски викало баьча хоамагІа, дукха ха йоацаш Огадене наькха санна йоикха агрессивни акци яьча хана сомалийски регулярни бІунцара геттара дукха салтий боабаьб. Малхбузехьа хьадаь Іалаьмате дукха герзи техникех хьалаьккхай.

ЛОНДОН. «Трайдент» яха керда американски ракеташ эца аьнна М. Тэтчера правительства яьча решенена чІоагІа критика йир Великобритане либеральни парте лидера Д. Стила. Общинай палате ше къамаьл деш цо хьакхайкадир, «моллагІча оагІорахьара хьежача, торе леладу из гІулакх нийса дац», аьнна.

Д. Стила белгалдаьккхар, «трайденташ» эца лерхІилга а чулоацаш йола британски шоай лоІамеча «юхабеттара ядерни низашта» еш йола «модернизаци» оалаш яр Великобритане кхерамзлена кхерам болаш хилар.

(ТАСС).

СССР-х доазох дехьарча наха дувц

Доктора Илизарова пациент

Карло Мауре гІаш, машинашца, кемашца, самолеташца вей планетена гонахьа массехказза го баьккхаб аьнча зарц хургдац. ЦІи хеза итальянски накъахо а журналист а ца хула мокк лаха хала да. Тур Хейердаленци интернациональни экипаже членашца цхьана цо дакъа лаьцад «Ра», «Тигрис» яхача парусни лодкашца форда тІа гІолла никъ беш. Говрашца, якешца, гІаш Марко Полос санна Турце, Иране, Иране, Афганистане гІолла никъ баьб. Денал долча лаьккъдоча ткъо шу хьалха поам тІа воалача хана Іомувеша ког лозабаьбале а, тІехьашка ца воалаш никъ бора. Ишта вар из ший новкъостаца Сенкевич Юреца цхьана АПН корреспондентаца эггара хьалха вІашагІхетача хана. Шекхе а чІоагІа, миз болаш фордийн океански микро Іаьржаь вар. Церна дагадоаллар цхьа хІама дар — «Волгана дахьа а сехьа а оагІорахьа яхе услови цІи йола книжка яздела. Цу хана болх бе дІаболеннабар уж.

Вай мехка гІолла никъ бе волаваланнавар Карло Мауре. Карло а Юрий а тІетеІІа материал гулъеш вар книжкана лаьрхІа. Литературни тексташ хьалхара вариант а цхьа эзарий эзара совгІа сурт а хІанзале кийчдаь даьннад. Царех цхьайола материалаш Карло Мауре кепатехай доккхийча иллюстрированни итальянски журналаш тІа. Цхьабакъда, Карло ког тІа-тІа вогІа хулаш боагІар. Цо бе Іалаьмате кала никъ Іеткъа хила мегар цун. Дунен тайп-тайпарча мехка вокІазза чоалхане операци йир цунна, дикашу даьккхар больницашкара ца воалаш. Цох а хІама хилазар. Сага вацар из верзаве могаш.

КІоашув парх аьнна бохабьбар, хІаьта аьрдига ког, хьалхегІа а санна, 4 сантиметр лоацагІа бар. Цу тІа ІотІаккхийтар Европерча лорашта дарбе дургдац аьнна хеташ хинна остеомиелит яха лазар. ТІаккха лаьрхІар Карло Маурега цІи хеза доктор Илизаров хьажийта. Ховш ма хиллара, гІоралькьнеча спортсмена Врумель Валерена дарбе дань дуне цецдаьккхадар цо.

Гора Кургане доктор Илизарова волча Маури а кхьча вахар цун доттагІа Сенкевич Юрий.

Клинике бинь бутт е баьккха доктора Илизарова дарбе деьчул тІехьагІа АПН хьоашалгІа вера Карло.

— ХІанз Кургане вогІа тьо. Дувцал тхона хьайна дайначох.

— Эрсий хицо яхача тайпара, шийна тІехьа дика доацаш во дагІац. Дарба деча хана советски лекаь дийзар сона. Цун дог-уйла эйзар, цун характерах кхийтар. ХІаьта Илизаровех аьлча, из ва ортопеде Микеланджело!

Сона юхара байзар цун пациенташ. Цхьан экипаже кпенаш санна вІеши гергадахар тхо.

Хало боха ца бохаш ловш оамал йолаш бе эрсий. ХІаьта геттара чоалхане хьал тІаьттача юмора тІера хиларо новкъостал ду царна. Из довгІа бокххийчарна а бераштa а. Кхетадеш ма хиллара, Кургане дуккхача советски лораша вІашагІеттаeвала, уж ше йиш хиний са. Уж Іалаьмате бакъахьара них бе, кура-сонта а боацаш. Массане а сий ду цар. Уж докторашь «бароиаш» бец. Цар тІера ца боалаш кхоачашбу Гиппократе дув.

Аз дийцачун тІа се проваиница хинна хилар ІотІатоха безам бар се, хІаьта цо йиш хулийт хьона гонахьа мал дар дикагІа кхетаде, сих а ца луш вывода е.

Пионерски лагерашкe хулача хана сона бІаргаяйнай байрах урагІа ухийташ. ХІанз сона дикагІа хов Дахье хьилга фуд, героика а романтика а хьилга фуд. Тханцига риторически лерхІаш а мах байна а дешаш да уж. Со цІаьхха а кхийтар «Сона еза сай Дахе, сона еза сай байрахк» ахилга риторически ца хиларах. Цкъа тайга хилар со. Цига, боккхача бан тІа, гулвеннавар юрта вахаш воле нийсзаар совгІа саг. Царна концерт луш бар шун мехка толамегІбола артисташ: эрсий, гуржий, прибалтийцаш, чукчаш.

— Журналист а накъахо а хилара таре фу хилаш йолаш ва хьо?

— Уж тІеххьарча 20 шера эггара хьалха наха юкъеераш санна йола ботинкаш тІейихай аз Кургане. Из тамашийна хІама да! Ткъаь шера хала зехаваш а деш ортопедически кота гІирс лелабаьб аз. ХІанз а лерттІа дІалела хац сона. Бакъда, цаІ шеко йоацаш да — со никъ беш хургва наха нахех доле бакъдар дувцар дукха.

— Іадика юецаш тхога фу ала безам бар хьа?

— Машера баьнаца беча балха тІехьа советски доттагІий аьттув бола пов сона.

Юрий ЗОДИЕВ.
(АПН).

Социалистически содружество

МОНГОЛЕ БАЙ АХА ТРАКТОРАШ

Харькове малхбоалехьарча йистошка дукха квадратни километраш чулаьца латт тракторни завода корпусаш. Эггара хьалха аралелар цун цехашкара 30 говра низ бола цу завода маркагІа йола тракторащ 1931 шера 1 октябре.

ХІанзара ХТЗ цо арахецача тракторий боарамга а, цар низага а, хІанзарча ханарча техникаца из Іалашъярга а диллача, хІама а тара яц цу хана хинначунна. Долчча бесса аьлча, завод ше-м тахан «Харьковский тракторный завод» оалача бІарччача производствени объединене керттера предприяти я. Іалаьмате йоккхий хІанзарча ханара ХТЗ цехаш шоай тайпара йола тракторашта эша хоадамболлаш йола оатхалаши узлаши арахецара специализаци яь заводаш ала йиш йолаш я. Керттерча предприятен ма дарра аьлча, уж вІашагІа мара йоххац.

ХІанз уих сахьате ХТЗ базови модель я массехк шу хьалха серийно арахеца йолаь Т-150К яха трактор.

— Т-150К яха трактор — юрта боахаме тайп-тайпара дола кхашкара а транспортни а балхаш де лаьрхІа лакхача класса машин, — дувц ХТЗ арахьарча бувзамий отдела начальника Гудзь Станислава. — Из я низ а (165 говра низ) сухали маневренности а долаш йола лакха экономични трактор. Трактора управлене рычагаш Іалаьмате атта из дехкачо хало е ца езаш а яь я. Кабина чура юхахьежача шаьра бІаргагун хилар бахьан долаш йиш хул ерригача трактора тІехьалийзача а цунах Іоахкача а гІирсаша «фу леладу» хьежа. Механизатора эша дикагІа дола хьалаш хьаду лакх а лох а деш регулировани е йиш йолча креслои мотора тата кІелдеча кабина чурча герметизаце системой. Хетаргахьа, уж дерригa дика хІахаш яхаш доаххаш хилар бахьан болаш хила дезаш да из модель США, Канаде, Швеце, кхыча мехкашка чІоагІа хоаттaш хилар. Вай лоаттаю воал продукци Монголе юрта боахама а.

... Т-150К МНР кхаьчийта доладалехьа специалисташ тохкамхой хьежар цу машинашa монгольски кхашка болх мишта бергба, моттигашкарча хьалхашка царех пайда дикагІа эца йиш хилийтара цу машиний тоаде дезар фуд.

— Завода хьалхарча специалистащa а волаш са дийзар Т-150К хьалхарча парте монгольски кхашка болх мишта бу хьажа, — дувц ХТЗ хьалхале лелаеча инженера Калмарев Ивана. — Тохкамаш дир Дархана районе — монгольски бай ахара керттера балхаш деча моттиге. Уж дир тохкамий полегонашка а а ца деш, юкъарчаш доацаш «Угтали» «Злучуди» яхача совхозий кхашка. Вай машиний тІехьагІа болх бе безаргболчча.

Тохкамаш деш доахкашехьа а Іомайора из а са новкъосташ а монгольски механизаторашта Т-150К эксплуатаци яра правилаш. цуина гІулакх мишта де деза. Ала деза вай техника башха хала а доацаш караерзалуш хинначa монгольски новкъосташа шоаш из Іомаеппехьa а вай тракторех пайда эцилга тоадара даькъера предложенеш тайнна хилар.

Из бахьан долаш ХТЗ кийчлуш ба хІанз МНР лаьрхІа цхьа цилиндр йолча тІехьатувсача устройстваштa меттел ши цилиндр яраш латтаргйола кхыча модификацех йола Т-150К арахеца. Цо йиш хулийтаргья трактора тІехьа кхашкарa балхаш ду юртбоахама гІирсаш тувсара диаьзов шерье, цун балха эффективность лакхъе. Теркальный кабинана дом вІалла чу а баргбоацаш кхы а чІоагІагІа герметизаци яра хьанъехьара монгольски механизаторий предложени а. Из гІулакх чІоагІа лоархІаме да эрна ахкан замагІа балха эша лерттІа хьалаш хьадара. Цул совгІа, декачув кабина чу дукхагІа йІовхал тергйола система оттаю, цо Іалашдергда Іай болх бара дика хьалаш.

... Сборка конвейера лента шорттъта долаш латт. Хоадеть ха йоллашехьа а цу тІара Іоювл цІенна трактораш. Тохкама станцех чакхъяьлча, завода новхьаш тІадеттача майдан тІа йоал уж. Укказара дІаухийт мехка массе а мийнге. Монголе Халкъа Республико а юкъе йолча тайп-тайпарча доазол дехьарча адресагІа.

Николай НЕСВИТЕНКО,
АПН корреспондент.

Тахан—физкультурника Еррисоюзни ди

Вай берригача мехка санна физкультурника Ди дездеш бу Нохч-ГІалгІайчен спортсменаши физкультурникаши. Тахан Іуьра Дена дІайха спортивни къовсамаш даржаргда Грозне стадионашкахь спортивни майдашкахь.

Ниттн, Іуьйрийна итт сахьт даьлча В. И. Ленина цІерагІча майдан тІа цІейна хетаьь шоай яхьаш дІайолаер республика тоьлашагІболча велосипедисташа. Уж санна олимпийски шера ма хулла лакхагІа хьокханаш гойта лаьрхІа бу «Динамо» стадиона ГТО комплексагІа яхьаш чакхйоахаргйола города физкультурникаш а. Дукхача яхьашка шоай говзал гойташ хургба футболисташ, волейболисташ, шахматисташ, кхыбараш.

Физкультурника Дена хетадаь спортивни цІай чакхдаргда республика районашка а.

СУРТАШ ТІА: Москве XXII Олимпиада ловзараш хьаделлара хетадаь Грознерча «Динамо» стадионе спортивни цІей чакхдоаккхача хана.

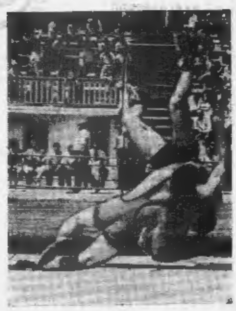

В. ЕЛИЗАРОВА сурташ.

НАЬКЪА ЮХЬИГ

Укх тІехьарча шерашка вай мехка а кхьметтел цун доазол дехьа а дикка даржаш латт спортивни Нохч-ГІалгІайчен сий. Цу берматеча гІулакха юкъе дикка декъа юкъедихьад гимнасташа, шоай лоІамагІа кІалтохаргах летараша, штангисташа.

Цу тІехкьарбарех дуьцаш хилча бертал- ца даьккхача далаш, цар толамаш вай республике керттерча даькъе РСФСР заслуженни тренер волча Кодзоев Абиболата ИбраІкина цІераца дувзадена долга. Ший хана Российски Федераце чемпион хиннача спорта мастера И. А. Кодзоева спорте ше де ца ихуьш висачунга ихача гІерт ше Іомабеча къоначча спортсменашта карагІдувлаьрашка гІолла. Еза атлетика езарашта хьалхаянкха езаш яц дунен хальяъашта юкъерча класса спорта мастерий Сайдулаев Адама, Хамидов Вахий цІераш.

ХІьата духхьал укх тІехьарча цхьан шера царна улув дІаттав И. А. Кодзоева спорте шаьрача наькъа тІа воккхаш вола Арсаманов Исраьил а. Исраьила барайтта шу мара даьнндац. Грозне вай а укхаза юкъера школа чаккхьанкха а ва из. ХІанзаь а цуйна карагІдаьннад езача атлетиках йола СССР кубок яккхара яхьашка котаела, катархошта юкъерча дунен чемпионате шоллагІа моттиг лаккха.

Гуш ма хиллара, даьха толамаш доккхий дале а ший яьшача хаьага хьежна бІаьха бац спортера Исраьила никъ. Деррига а яко шу мара дац езача атлетика зале из вена. Укхаза вар а ший тайпара нийсделар цуй. Кхо шу хьалха ший новкъосташца цхьана ца дІаязвелар ший лоІамагІа кІалтохаргах летарий секце. Цу хана Грозне болх беш вар СССР заслуженни тренер А. З. Дзгоев. Из тренер вар Исраьил духхьашха И. А. Кодзоев волча штангистий зале воалавар.

Кхы цІаьнказа а белгалдоаккхаргда вай цу хана деиз кхо шу мара ха ца яьниилга. ХІана аьлча цул тІехьагІа кховчаш шу далалехьа Исраьил вай мехкие дукхача специалисташта бага вахандаь. Цо юххьанда даькъа лаьцар йоккхий яхьаш яр «Динамо» общества Российски совета чемпионат. Цига спорта мастера норматив кховчаш а еш, хьалхара моттиг яьнкхар цо. Цул тІехьагІа цхьа шу даьлча цул дукхо а лакхагІдолча лагІаш тІа воал из. Исраьила хьалхе яьнкхар кхийкарашта юкъе езача атлетиках СССР кубок яккхара йолча яхьашка. Из бакьан дозвш цуьна елар дукен халкъешти юкъерча класса спорта мастера цІи а. Цу толама бизза мах бе торо лу ший вурийтта шу даьлча штангисташта юкъе духхьал вай мехкахочоа мара ккийкарашта юкъе СССР кубок яккхара яхьашка котвала карагІ ца даьнилга теркалдаро.

Хета тарлу, Арсамаков цу дерригнега сиха а ата а кхаьчав аьнна. Цунах нийсса ах мара бакъдац. Харо дац спорта лакхаленашка из сиха кхайдалга, цхьабакъда царга вода никъ этта хинмабац хьажар долча зІамигача сеган цун тренераш. Штангистий дакъа дена вола Исраьил хьалхарча дийнахьа деиз хабоншка, тІатеІІа еча тренировкашка ше ца кховеш хьажар Іомехкадарга Іомаве воавелар И. А. Кодзоев. Спортсмен хиннача хана санна хІанз гІорваьнна тренер волаш а Абиболата ИбрахІам алхха къахьегамо, спортацарча цІенача безамо мара лакхалента ца кховчавелгах дог тийша ва. Из ший тешам Исраьила дІабела цун магар да вай мехкахочун толамий лардеш дижар.

Къаьстта бехктокхаме хилар тренераш цо Іомавечоа олимпийски шу. Исраьил декъа лоацаш хилар Монреале чакхйоаккхаш хиннача юниорий дунен чемпионате. Цига керттерча даькъе командин къовсам баьржар Болгарен Советски Союзен атлеташта юкъе. Чемпионата хьалхарча дийнахьа хьалхабаьлар вежарашха болча мехка кагирхой. Дозала хьалхарча йиъ категоре доьшо медалаш цар яьхар. ХІьта дотох даьчул дезагІа совгІат дацар вай командага. Яхьай пхелагІча дийнахьа гІулакх кхы а кІалдисар вай атлет В. Бугров хьалхарча упражнених нулевой оценка а яьнкха призовой моттиг къувса йиш йоацаш висарах.

Дозала категори 75 килограмм йолча спортсменашца цхьана хьалхе къувса араваьнна Арсаманов хьалхара моттиг яккхарга кийча вар. Цхьабакъда, цул хьалхарча дийнахьа В. Бугрова ца баьнне аьттув дагабаьлла команда тренераш юххьанца а дакка доал штанга тІа оттадайтара дукхала бар. Цудухьа штанга ка техха хьалъурегІа айе еза упражнени 147 килограммагара мара дІайолаялийтанзар цар Исраьилага. КхоалагІа арааьлча 160 килограмм хьалъурегІа а айеш чакхьянкхар из упражнени Исраьилен цуьца яхьана хьалхле къийсача Болгарерча П. Павловен.

ШоллагІа упражнени цар шиппе а 180 килограммагара дІайолайир. Цунах лоархІабелар уж шаккхо а. Цул итт килограмм дукхагІа доал дола штанга вай мехкахочо хьалагІдолча хьисапе кхалъайнье а. судахоша цо бокъонаш толхаяр а лаьрхІа дІалархІайэр из. ХІьата болгарина ший хьоккам 195 килограммагара дІаккховчабир. Штанга тІа 197,5 килограмм дехаш Исраьила яь заявка а кховчашъйизар судахой коллеге, цул хьалхагІа штанга тІа 195 килограмм оттаетта цо дийха хилар теркал а дь.

Дале а спортера ший никъ дІабоЛабаьча зІамигача сага а цун тренера а тІехдина толам ба дунен чемпионате шоллагІа моттиг яккхар а. Ер шу чакхдалалехьа бехктокхамеча яхьашка дакъа лоацаш хургвола Исраьил кхы а йоккхагІча котолонашка кховчаргхилара се тувса йиш я.

С. ПАРЧИЕВ.

СУРТА ТІА: И. Арсамаков тренировка тІа.

В. ЕЛИЗАРОВА сурт.

Футбол

«ТЕРЕКА» ИОТАЛО

СССР футболах йолча чемпионата «А» класса шоллагІча лига кхоалагІча зонерча командашна 7-ча августе дІадоладаьд шоай яхьай шоллагІа ах дакъа.

Цу дийнахьа Элиста городе моттигерча «Уралан» командаца ловзаш счет 1:3 йолаш котъьнинай «Терек».

ХЬЕХАРХОЙ ДЕШАР

Укх деношка Грозне шоай болх чакхбаьнкхаб наьна мотт а литература а хьехача педагогий говзал лакхъяра йолча республикански курсаша. Республика районашкарча школашкара цига тІабаьнкхача хьехархошта хьалхашка къамьлаш дир Нохч-ГІалгІай АССР просвещене министра М. У. Умарова. КПСС обкома лекторски группи кулгалхочо Ю. В. Мареченков. Царна лекцеш ешаш хилар Нохч-ГІалгІай пачхьалкхен университета преподавателаш, Іилмахой, опыт йола хьехархой, «Знание» яхача общества лектораш.

Юрташка ньаьлетача хьехархой говзал лакхъяра пайда лургболаш вІаштІехбаькхабар курсий болх.

САЛОІАЧА ДЕНОШКА ХУРГДА

9 август

С. М. Кирова цІерагІа культурен салаІарен парк. 9.00 Физкультурника Дена хетадаь дукхача наькъа сакъердар. Теннисах йола яхьаш. 11.00. Аттракционаш. 11.00. «Спортах дола иллеш» яха радиоконцерт. 14.00. Массовкаш, ловзараш, викторинаш. 16.00. Кинолекторий. «Спорт увахцІено я» яха лекци. 17.00. Музыкальни эстрада. Нохч-ГІалгІай пачхьалкхен филармоне симфонически оркестра концерт. 18.00. Ваьццара театр. Веденски Ачхой-Мартановски районашкарча художественни самодеятельноста коллективай концерт.

В. И. Ленина цІерагІа культура Дворец. 11.00. Бераншта лаьрхІа мультфильмаш хьоккхаргда. 19.00. Халхарий майда. Спорта хетаяь салаІара сайре. 20.00. Аккхавара кинотеатр. Воалхлой класса хетадаь документальни фильм. 20.20. Ваьццара театр. ШоалагІа хьоккхача фильма сеанс.

Н. К. Крупская цІерагІа культура Дворец. 19.00. Парке болх бееш хургба аттракционаш. 19.00. Кинолекторий. «Советско-китайски вІашин юкъера гІуллакхаш» яха лекци. Тематически фильмаш хьоккхаргда.

ФЕ ХИЛА

Транспортаца дувзадена наькъашка хулаш дола хетараш водителашна машинаш сов сиха лелаяр бахьан долаш хул. НаькъагІа лелара правилай из пуинт толхаярах цхьатарра бала хул шоай доалахьа машинаш ярашта санна, иштта пачхьалкхен транспорта водителашта а.

ХІанзарча автомобилий наькъашкара сухал боарам оттабаь я — сахьата 90, 70, 50 километр. Из иштта оттадаьд моллагІа маневр ма могга сихагІа кхоачашъйтар духьа, баьдар малча, наькъагІа лелара кхерамзле Іалаш а еш.

Укх шера 6 бетта машинаш йоагІачул сихагІа лелаяр бахьан долаш республика наькъашка 117 авари яьй, 37 саг ве а вуьш, 130 сага чов яьш а еш.

«Гудермесский» совхоза доалахьарча ГАЗ-51 яхача грузовой автомобила водителa Гудермесски районерча Комсомольское яхача юрта гаьна воаццача сов сиха лелараха юхакъовла ца а могаш ковета чу тІаккІалтІаккхессай из. Цига водитель хайра лоза ца веш кІалхарваьнкавале а. цуьца кабине ваьгІа пассажир цу аваре вийнав.

Правилаш иштта толхаьй 1570 автоколонна доалахьарча ЕРАЗ яхача автомашина водителa Г. С. Ворсеглина. Ирача мухалегІа чуводаш машин сов сихъярах юхакъовла ца а могаш чухьнда машин тІаккІалтІаккхай, хІьта водитель кабина чура кхесса аравахийтарах кІезиг-дукха мара лоза ца веш висав.

Наькъашка хулаш йола авареш дукхаза а бераш бахьан долаш хул царна наькъагІа лелара правилаш ца харах. Царна эттара хьалха бехке ба улицашка шоай бераша фу леладу ца хьожаш а наькъагІа лелара правилай кхьадола хІамаш царна дІа ца хьехаш а бола дай-ноаной.

Бераш юкъе а долаш транспортаца лаьчаьча 68 авари яьй вай республике укх шера хьалхарча ялх бетта. Цига 22 бер дийнад, 53 бера чевнаш яй.

Бераш юкъе а долаш Советски Союза наькъашка хулаш йола авареш кІезигъяр духьа укх шера сентябре «Хьажалаш-бераш» яхаш Еррисоюзан рейд е аьйна решени тІаийцай СССР МВД ГАИ Керттерча управлене.

ДІададача кІирагІа (31 июлера 7 августе кхаччалца) 46 авари яьй республика наькъашка, 2 саг ве а вуьш, 24 [illegible]

НГІАССР МВД ГАИ.

Редактора заместитель М. М. ХАМХОЕВ.

ТЕЛЕВИДЕНИ

9 АВГУСТ
I ПРОГРАММА
ФИЗКУЛЬТУРНИКА ЕРРИГСОЮЗНИ ДИ.

8.00 — «Ха».
8.40 — Іуьйранара гимнастика.
9.05 — «Гусельки» яхача берий ансамбла концерт.
9.40 — «ЯттІа сигале» яха телевизионни дукхха серийни художественни фильм. 3-гІа сери.
10.45 — «Шоаш, цхьа-шоаш!».
11.05 — «Спортлото» тираж.
11.30 — «Кхерам йоацаш дІа-ма лелар».
12.00 — «Мосхаргича». Телевизионни клуб.
13.15 — Тахан — физкультурника Еррисоюзни Ди да. СССР Министрий Советера физически культуран спортах йолча комитета председателa Павлова къамаьл.
13.30 — Концерт.
14.00 — «Эрмитаж». «ЗІамигача Голландаций» сурташ.
14.30 — Кердадараш.
14.45 — «Дийнача хІамий дунен тІа».
15.40 — Меле муаьм. Удм Шеанара цІерагІча Мадибсоа культурин центра халхарий труппа выступлени.
16.30 — Политически обозревателa Бенетова беседа.
17.00 — Футболах йола СССР кубок. Финал «Динамо» (Тбилиси) — «Шахтер» (Донецк).
18.55 — «Олимпиада кьо хоза я» яхача телевизионни документальни фильмай премьера.
19.55 — Вахтангова цІерагІча Пачхьалкхен академически театра «Антоний а Клеопатра а» яхача фильма-спектакла премьера.
21.00 — «Ха».
21.35 — Вахтангова цІерагІча театра фильм-спектакль дІахьахьар. Йистевьлча — кердадараш.

II ПРОГРАММА

9.00 — «Ковалев Самай урок» яха телевизионни документальни фильм.
9.30 — «Іуьйранара почта» яха музыкальни программа.
10.00 — «Наьна школа».
10.30 — «Самукъане старташ».
11.15 — «Сан-Томе а Принсипи а Демократически Республика» яха телевизионни документальни фильм.
11.40 — «Къонах» яха студи.
12.10 — Кхиан гІишлошъярхочун Ди да. Пятилетка толаме чакхъяьхача.
12.40 — Фильм.
12.45 — «Шоаш, гІишлошъярхой!». Концерт.
13.20 — Сийлахь - доккхача гІалагкарий лерагІа» яха телевизионни документальни фильм. 1-ра а 2-гІа а фильмаш.
14.55 — «Балерина Марина Кондратьева». Фильм-концерт.
15.10 — «Сингапур сатессача дена сатесcальца» яха телевизионни документальни фильм.
15.30 — «Достоевский». «Степанчикова яха юрта а цу юрта бахархой». 1-ра а 2-гІа а дакъош. Горьке цІерагІча СССР Москосан художественни академически театра фильм-спектакль.
18.05 — «Кинохьехархочун саут-мирх».
18.40 — «Цирк».
19.25 — СССР халкъа артиста Гуляева концерт.
20.00 — «Бийса дикъала хийла шун, бераш!».
20.15 — «УвахцІено». Іилман-популярни программа.
21.00 — Респиги. «Рима пиний» яха симфонически поэма.
21.40 — «Дай хий» яха телевизионни художественни фильм.

9.05 — Профтехобразоване культура цІен балалайкий оркестра выступлени.
9.30 — «Гургаьбетта сахьат».
10.00 — «Советски Союза гІулакх деш ва!».
11.00 — «УвахцІено». Іилман-популярни программа.
11.45 — «Іуьйранара почта» яха музыкальни программа.
12.15 — «Советски Союз гІалла». Киножурнал.
12.30 — «Юртара сахьат».
13.30 — «Музыкальни киоск».
14.00 — «ЦІе а Іаьржа а» яха телевизионни дукхха серийни художественни фильм.
15.05 — Тахан гІишлошъярхочун ди да. СССР гІишлошъяра министра Караваева къамаьл.
15.20 — «Тха моарина дІатаь». ГІишлошъярхочун Дена йола музыкальни программа.
16.15 — «Городашкин кхи» яхача циклацара «Дивногорск» яхача телевизионни документальни фильма премьера.
16.50 — Шопена произведенеш дІалоаш Грузински ССР халкъа артистка Вирсаладзе.
17.30 — Мультфильмай программа.
18.00 — «Дунен халкъашта юкъера панорама».
18.45 — «Киноюккъъбара клуб».
19.45 — «Корабайра лерагІа» яхача телевизионни художественни фильма премьера.
21.00 — «Ха».
21.35 — Пачхьалкхен Воронежски эрсий халкъа хора концерт. Йистевьлча — кердадараш.

II ПРОГРАММА

9.00 — ГІишлошъярхочун Дена долча документальни фильмай программа. «Орловски эксперимент», «ГІишлошъяр а архитектура а» яха киножурнал.
9.40 — Ленинградски телевизени радион хора выступлени. Ленинградера передача.
10.05 — «Говза кулгаш».
10.35 — «Жок» яхача халкъа халхарий Пачхьалкхен академически ансамбла Молдавски ССР заслуженни коллектива концерт. Кишиневера передача.
11.20 — «Са лакхта — са цІа». Дешархой яхке къахьегама четверта хьалъеккха.
11.50 — Маяковска лирика. ДІадеш РСФСР халкъа артиста Василенко.
12.25 — «Львовски этюдаш». Телевизионни документальни фильм.
12.45 — «Довза а довза, ха а кхи». Къоначча техникашта йола передача. Передача дІаьлу летчика-космонавта Советски Союза Турпала Зудова.
13.30 — Сийлахь-дуккхача гуьладхарий лерагІа» яха Сибарера а йийза карнерзанарах дола телевизионни документальни фильм. КхоалагІен лаьлагІен фильмай.
14.30 — Останкино концертни студера передача.
15.00 — «Шоаш, хий-шоаш!».
16.30 — Азен, Африкен, Латински Американ мехкий 6-ча дунен халкъашта юкъерча кинофестиваль йола «Документальни кинокамера». Передача дІаьлу йоазонхочо Боровика.
18.00 — «Хоза а безаме хьам йоагІа а хиза» яха телевизионни музыкальни спектакль.
20.00 — «Бийса дикъала хийла шун, бераш!».
20.15 — Регбех йола СССР кубок. Финал.
21.00 — «Чайковски цІерагІча дунен халкъашта юкъерча конкурса лауреата Мартина дІаьлоха» (Румыни).
21.40 — «Молодо-зелено» яха художественни фильм.

10 АВГУСТ
I ПРОГРАММА
ГІИШЛОШЪЯРХОЧУН ДИ
8.00 — «Ха».
8.40 — Зарядка а хІаьтта.

Кагий нах Ленинграде деша хьех

№ 107 ЙОЛЧА ЛЕНИНГРАДСКИ ГОРОДСКОИ ЮКЪЕРЧА ПРОФЕССИОНАЛЬНО-ТЕХНИЧЕСКИ УЧИЛИЩЕ

«Ленгазтеплострой» трестерча ПТУ-107 дІахоьй 1980 — 1981 дешара шера училище деша спортсменаш дІэацаш хилар

3 шера дешаргдолаш дІаэц укх специальностех: бульдозера машинист, экскаватора машинист, гІишлон наькъайн машинашта ремонт яра бола слесараш, газоэлектросварщикаш. Цига дІаэц 8 класс образовани йола кагий нах.

1 шера дешаргдолаш дІаэц укх специальностех: катокий машинисти асфальтоукладчики, слесарь трубопроводчик. Цига дІаэц 18 шу даьнна а кхы беккхагІа а бола 10 класс образовани йола кагий нах.

Училище болх беш я секцеш: бокс, йайга атлетика, футбол, баскетбол, кІалхьатаргах латар.

Спорта профилирующи тайпа: Дзю-до яха кІалтохаргах латар. Спорта цу тайпагІа бола училища дешархой Іалашбу хІанзарча хана тренировкана мел эшача хьалашца, йоккха говзал йолча тренерски составаца. МоллагІча спорта тайпагІа: кІалтохаргах латарах яйгача атлетиках, футболах, баскетболах, боксах спортивни разряд йолаш бола кагий нах конкурс йоацаш деша дІачуэц.

Училище дІачуйийцараш Іалашбу мах боацаш дика кийчъйича общежитеца дийнахьа кховза буача кхачанаца.

Производственни практика йолча хана берригача дешархошта цар даькхача алапех 50 процент церна дІател.

Училище чакхъьккхачул тІехьагІа Ленинграде болх бе моттиг а лу, моллагІча вузе деша ваха торо а лу. Училище чакхъьнкхачул тІехьагІа хургдола алапи 200 — 250 сом да.

Училища адрес: 195274, Ленинград, Учительски ул., 3.

Телефонаш: 558-20-57, 558-06-54.

РАДИО

9 АВГУСТ
ФИЗКУЛЬТУРНИКА ЕРРИГСОЮЗНИ ДИ

6.40 — Баьццаьараш лелаерий йоазонаш (нохчий меттала).
6.55 — Хоамаш.
7.15 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор.
7.23 — «Сердало» газета обзор.
7.30 — Хоамаш.
8.25 — «Къонах» яха радиовыпуск (эрсий меттала).
10.20 — «Зlокамза» яха сатирически журнал (нохчий меттала).
11.00 — Физкультурника дена хетадаь концерт (эрсий меттала).
11.40 — Ахматова. «Бехктокхаме лелабараш». Беседа (гІалгІай меттала).
12.30 — «МоллагІча маІарах хІама тоха». Очерк (эрсий меттала).
18.00 — «Кавказа Іуьйре» яха радиожурнал (эрсий меттала).
19.30 — «ГІишлошьераш, шоана дола концерт» (нохчий меттала).

10 АВГУСТ
ГІИШЛОШЪЯРХОЧУН ДИ

7.15 — «Грозненский рабочий» газета обзор.
7.23 — «Ленинан некъ» газета обзор.
7.30 — Хоамаш.
8.25 — «Шоана дукхаеза аьраш» (эрсий меттала).
11.15 — ГІишлошъярхочун Дена хетаьь дезача ден программа (эрсий меттала).
13.15 — Хоамаш.
16.00 — «Къона тІаьхье» (нохчий меттала).
16.30 «Школьни глобус» яха радиовыпуск (эрсий меттала).
18.00 — «ЦІе сийгаш» (гІалгІай меттала).
18.30 — «Наьна доттагІая дапаьнта дола концерт» (гІалгІай меттала).
[illegible]

Хоттинка

Тахан республике гІоллон Грознем хуьцалуш морхаш а йолаш. Йоачаш а йоацаш, малхбузехьара секунда 3—8 метр сиха мух а болаш, фегара температура республике гІолла 30—35, Грозне 32—34 градус йовхал а йолаш ха отта тарлу.

Кховнеи ломмен хуьцалуш морхаш а йолаш. Йоачан а йоацаш, бе-бечв оагІонашкахьара секунда 3—7 метр сиха мух а хьекхаш, фегара температура буйсашка 15—20, деношка 27—32 градус йовхал а йолаш ха латта тарлу.

Метеостанци.

Кхетам балари образовании

МИШТА КИЙЧБУ ЮРТА СПЕЦИАЛИСТАШ

Вай мехка социализмо даьхача эггара дикагІа гуш долчех тешавечех толамех цаІ — бахача наькха массе а тайпай цу даькъе юрта бахарий а образоване боарам лакхбалар. Социалистически хувцамаш хІьалехьа юртарча бахархоех дукхха нах кхьат ца ховш бар: наде а деша а ховш вар бІаь сага юкъе алха 38. ЛаьрхІа йола агрономически технически знанеш йола ахархой-м практически болаш а бацар.

Советски Іаьдал латтача шерашка хьаьй агрономаш, инженераш, техникаш, квалифицированни механизаторашкийчбара йола система.

1978 шера юрта боахама профиль йолча специализированни лакхерча дешара заведенеша кийчдир 58,6 эзар саг. Уж бер агрономаш, ветеринари лораш, экономисташ, мелиораторaш... Юкъерча лаьрххІача дешара заведенеша аразец шера 157,3 эзар саг.

Юрта йола массови профессей кадраш кийчъю вай цига дешаш бараша йиза юкъера образовани балха профессии дуча юкъерча профессионально - технически училищашa. Уж училищаш сихха дукхагІа хулаш латт: 1980 шу тІаккховчаш 1771-га кхаьчай уж, хІьата цар шера арахец 628 эзар специалист.

Массови профессеш йолча специалистий кадраш кийчъе йолвеннай юрташкара юкъерча образоване школаш. Теркам тІаозаш дола масал — Кемеровски область. Укхаза хьаьй механизатораш арахецаш йола 149 школьни группа, шер-шера професси лу укхаза итт лагІча классешкарча 2000 дешархочoа. Школьникаш профессионально кийчбар чакхдоакх укхаза, дукхагІча даькъе, школа тІайола территори йолча боахамца айха буьвзам а болаш. Масала, Кемеровски областерча «Заря» яхача совхозо хоададаьд школана 70 гектар гаргга саха латтe. Къахьегама урокаш йолаш школьникаша шоаш ду кхай тІа де мел деза балхаш. Опыт йолча инструктораша кулгал а деш цар дІа а юв чу в ях культураш, селекциони балхаш ду. «Заря» совхозе болх беча нахах 90 процент бараш — моттигера юкъера школа яьнкха нах ба: механикаш, агрономаш, слесараш, трактористаш, доаркаш, и. кх. дІ. Шийн территоре тІа цу тайпара йола кадрай пхьоалле хилаpo торо хулийт совхоза производство шерье. Укхаза лерхІаш да болх бе 500 гаргга специалист эшаргвола кердагІа йола оборудовани чулатта йоккха хьайбаш лелабара йола комплекс хьалъе.

Мехка юрта боахаме хьаьй еррига категорех болча балхахой квалификаци лакхъяра йола дерра сеть. Кадраш кийчъю шин спосбагІа: балхара мукъа а боалаш (дешара-курсови комбинаташ, СПТУ чуйоагІа курсаш), болх беш боллашехьа а (колхозашкарен совхозашкарен квалификаци лакхъю курсаш).

— Саха кийчбу геттара эрсаш профессеш йола специалисташ, — йоах Кемеровски областерча курсови комбинатех цхьанне директора Е. Василенкос. — Уж ба автокрановщикаш а, Іанара яьй машинисташ а, электрогазосварщикаш а, машинашца доаца детта мастераш а. 1979 шера кийчъяь 723 специалист, укх шера — 1823.

Хьехара кердача формех цаІ — «лелаш йола классаш» оалаш лараш. Цун маІан иштта да: заняти яраэшa еррига оборудовани (тракторастийн автомобилийн системай макеташ, къаьст-къаьстача узлайн детталийн разрезаш, плакаташ, методически литература) лаьрххІа кийчъяьча автобуса тІа латт, из е болх чакхбаьнача хана, е перерыв йолча хана ферме йоагІа. Занятеш ю опыт йолча специалисташа. Цу тайпара йола хьехара система геттара дика я машинашца доахан деттача операторашта, хІана аьлча цар йиш яц шоаш гІулакх ду хьайбаш йІаьххача хана шоай мукъагІа дита. Кемеровски областе укх шера болх бе йолаеннай цу тайпара итт класс. Царех хІараьле торо я шера бІаь саг Іомаве.

Керда да Іилма-техническа революце дІадехараш, керда я цун критереш а юртбоахама производство индустриальни методегІа лелае доалаш латтача хІанзарча хана советски юрта эггара актуальнегІа йолча проблемах цаІ хулаш латт цун балхахошта духхьал образовани яар хинна да Іеш лаьрххІа йола знанеш Іомаяр, квалификаци лакхъяр, цу деша дизача маІане профессионализаци яр.

Таханарча дийнахьа берригa юрта боахам хьаьйцача, цига болх беча берригача наха юкъе лакхарча юкъерен образовани йола специалисташ, хІьата иштта массовa профессей квалифицированни кадраш (трактористаш, машинисташ, шофераш, механизатораш-хьайбаш лелабераш) а лаьрхІача 25 процентага кхоач. Цхьабакъда, лакхлуш латтача производства концентраце боарамо дика шерьюквалифицированни къахьегам юкъебоалабе беза сфера. Специалисташ тІа-тІа дукхагІа [illegible].

Хьокхаме масалаш:

— 800 етт лелабе лаьрхІача шурий производства комплексашка болх беча наха юкъе лакхерен юкъерен лаьрххІа йола образовани йолча балхахошна лоаца дакъа 3 процентага кхоач хІьата массови професcей квалифицированни кадрай дакъа — 65 процент.

— 2000 Іатта лаьрхІача шурий комплексашка — кхы соотношени я: цига болх беча нахах 16 процент лакхерен юкъерен лаьрххІа йола образовани хила езаш ба, хІьата 72 процент — квалифицированни механизатораш хила беза.

Анатолий СИДОРОВ,
АПН корреспондент.

КАСТТА:

РЕСПУБЛИКА ЭКРАНАШ ТІА:

«ГОРОД ХЬАЙЙЦАЙ»

Цу фильма дуьц уголовни розыска болхлой хІаро дена беш [illegible].

...Мел событеш хул оперативни группа духхьал цхьан ден-бус дежурстве йолча юкъагІа. Лаьцаш герзашца кийчбенна сберкасса йихьачорцара цхьа доакъашхо, вож шиъ яра паргІатта лелаш ва... АргІагІа йоацаш мотоцикл йоаккхаргъя аьнна, шийх теша а баь йовсаро Іехабаьб них, — хьалда шийна «бехкало» Іалашъе аьнна цо лаьрхІа хиннача больница чура араволхих къу.

Фильма режиссер-постановщик ва Вячеслав Маскаков. Ролаш ловзеш ба: М. Чигарев, И. Алешникова, В. Шульгин, кхыбараш.

Фильм даьд «Мосфильм» яхача киностуде.

Чечингкинопрокат.

ТХА АДРЕС: 364907, г. Грозный, Маяковске ул., 92. Телефонаш: редактора — 9-24-08; редактора заместителa — 9-24-03; бехктокхама секретара — 9-24-00; отделий: партийни вахара — 9-24-04; промышленностен транспортен — 9-24-01; юрта боахама — 9-24-06; культура — 9-24-05; письмой — 9-24-07; корректорске — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364907, г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора — 9-24-08; заместителя редактора — 9-24-03; ответственного секретаря — 9-24-00; отделов: партийной жизни — 9-24-04; промышленности и транспорта — 9-24-01; сельского хозяйства — 9-24-06; культуры — 9-24-07; корректорской — 2-89-88.

Газет арадувл шинарен, ереи, шоаттен деношка.

Сф00286. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 3820.